

Svar på spørsmål fra utenriks- og forsvarskomiteen oversendt i brev av 30. april 2020 vedr. Prop. 62 S (2019–2020)

Spørsmål fra Arbeiderpartiet:

1. Hvilke bemanningsøkninger – fordelt etter Forsvarets grener/virksomheter, fordelt etter type personell, fordelt for hvert av de fire årene 2021–24 – la forsvarssjefen opp til i hvert av de fire alternativene A, B, C og D i fagmilitært råd?

Svar:

Langtidsplanen legger opp til en bemanningsøkning i hele forsvarssektoren på om lag 550 ansatte og 700 flere vernepliktige i 2024. Økt personellvolum vil gradvis gi styrket operativ evne, og bidra til økt nasjonal beredskap, reaksjonsevne og utholdenhet. Dette er en helhetlig balansert oppbemanning i sektoren som er tilpasset nye investeringer og kapasiteter som fases inn.

Forsvarssjefen anbefalte i det fagmilitære rådet (FMR) en bemanningsøkning i alle alternativene. I FMR var det å styrke bemanningen og andre driftsbetingelser et prioritert tiltak for at strukturen skulle møte endrede krav til reaksjonsevne og kvalitet. Alle forsvarsgrener ble foreslått styrket med alle kategorier personell, både mannskaper, fast ansatte og reservister, slik det fremgår av det fagmilitære rådet. Regjeringen bygger videre på denne anbefalingen fra forsvarssjefen og styrker bemanningen av alle kategorier personell.

Forsvarssjefen anbefalte i sitt alternativ D i FMR, om lag 4000 flere ansatte og 3500 vernepliktige mannskaper, i alternativ C om lag 4500 ansatte og 4000 vernepliktige mannskaper, i alternativ B (Sjø) om lag 5500 ansatte og 4000 vernepliktige mannskaper, i alternativ B (Land) om lag 6500 ansatte og 6000 vernepliktige mannskaper og i alternativ A om lag 7000 ansatte og 6800 vernepliktige mannskaper. Alle alternativene utvikles i et langsiktig perspektiv mot 2040. FSJ beskriver behovet for en rask vekst av ansatte innledningsvis for deretter å øke hele bredden av strukturen med mannskaper og reservister. LTP legger opp til en balansert og helhetlig sammensatt bemanningsløsning som i større grad vil utnytte potensialet blant annet i reservistordningen for å skaffe til veie kompetanse som ikke alltid må være på plass, men som kan hentes inn når behovet melder seg.

2. Hvilke bemanningsøkninger – fordelt etter Forsvarets grener/virksomheter, fordelt etter type personell, fordelt for hvert av de fire årene 2021–24 – legger langtidsplanproposisjonen opp til?

Svar:

Regjeringen legger opp til å øke bemanningen på utvalgte områder for å styrke reaksjonsevnen og utholdenheten til Forsvaret. Den økte bemanningen vil primært medføre flere spesialister og mannskaper og vil i 2024 utgjøre om lag 550 nye årsverk og 700 vernepliktige. Det er planlagt med at flertallet av stillingene prioriteres mot operative enheter. Forsvarssjefen vil i implementeringen av langtidsplanen detaljere bemanningsøkningene som

er beskrevet herunder ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

I Hæren vil den økte bemanningen i hovedsak være i Brigade Nord og Finnmark Landforsvar. For Luftforsvaret prioriteres den økte bemanningen i hovedsak til luftvern, baseforsvar og understøttelse av F-35. I Sjøforsvaret legges det blant annet opp til å styrke besetningene. For å styrke reaksjonsevnen og utholdenheten er det i tillegg nødvendig å prioritere noen årsverk til ledelse og understøttelse. Derfor er det planlagt med at Forsvarets operative hovedkvarter styrkes, at Cyberforsvaret styrkes med flere ansatte til Cybersikkerhetssenteret og økt bemanning ved Nasjonalt logistikkenter i Forsvarets logistikkorganisasjon.

I tillegg vil det være nødvendig at bemanningen til Forsvarets skoler økes noe, herunder Forsvarets høgskole, de grenvise våpenskolene og felles rekruttskole på Madla og Terningmoen.

3. Målt både i antall årsverk og prosentandel sammenliknet med Forsvarets øvrige ansatte, hva har vært utviklingen i Forsvarets sentrale staber (forsvarsstaben og grenstabene) i perioden 2000–2020 og hva er planlagt år for år i perioden 2021–2024?

Svar:

Antallet ansatte i Forsvarets sentrale staber (forsvarsstaben og grenstabene) har i perioden 2000–2020 blitt redusert i samsvar med reduksjonen i antallet ansatte i Forsvaret generelt. Andelen ansatte i disse stabene har holdt seg relativt stabilt på omlag 4,5 prosent.

Det understrekes at det er gjort en rekke organisatoriske endringer i perioden, som eksempelvis opprettelse av nye driftsenheter og flytting av personell og oppgaver mellom organisatoriske enheter. Det innebærer at Forsvarets sentrale staber (forsvarsstaben og grenstabene) i dag ikke er direkte sammenlignbar med tilsvarende staber 20 år tilbake.

For den neste langtidsperioden 2021–2024 legges det opp til noe mer personell i stabene. Forsvarsjefen vil i implementeringen av langtidsplanen detaljere bemanningsøkningene ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt.

4. Hvilke framtidige valutakurser (dollar, euro, mv.) er lagt til grunn for langtidsplanen i perioden 2021–2024?

Svar:

Fremtidige investeringer avhenger av flere faktorer, blant annet tidspunktet for kontraktsinngåelse, priser etc. Det samme gjelder hvilken valutakurs som legges til grunn for hvert prosjekt. Det er ikke lagt noen spesifikke valutakurser til grunn for kommende langtidsplan. Det valutaomfanget som er skissert i proposisjonsteksten til kommende langtidsplan, og som er knyttet til investeringer i nytt materiell, har tatt utgangspunkt i budsjettkurser for 2020. Disse kursene følger Finansdepartementets retningslinjer til budsjettering, og gjelder valutaene amerikanske dollar, euro, britiske pund, svenske kroner og sørkoreanske won.

5. Gitt endringene i valutakurser de siste månedene, hvilke merkostnader vil påløpe for Forsvaret i 2021–2024?

Svar:

Tiltakene i den nye langtidsplanen er ikke tatt inn som en del av budsjettprosessen ennå. Derfor har vi heller ikke fullstendig innsikt i hvor stor eksponering disse tiltakene vil ha mot utenlandsk valuta. Ved en videreføring av gjeldende langtidsplan (nullalternativet) og valutaeksponering tilsvarende som for 2020, har Forsvaret, gitt valutakursene per mai 2020, estimert en merutgift på om lag 750 mill. kroner årlig. Et slikt estimat vil naturligvis inneholde stor grad av usikkerhet og bygger på mange forutsetninger. Som en følge av videre innfasing av nye kampfly, samt tiltakene det legges opp til i den nye langtidsplanen, er det sannsynlig at Forsvarets valutaeksponering vil øke i forhold til 2020-nivået. Dette indikerer dermed en enda høyere merutgift enn angitt ovenfor, forutsatt at nivået på den norske kronen holder seg svak gjennom neste fireårsperiode.

6. Langtidsplanproposisjonene i 2012 og 2016 inneholdt tabellen «Økonomiske hovedstørrelser» for den fireårige planperioden. Hvorfor inneholder ikke Prop. 62 S en tilsvarende tabell?

Svar:

En vesentlig forskjell mellom Prop. 62 S (2019–2020) og de to foregående langtidsplanproposisjonene er at regjeringens anbefaling med tilhørende konkrete økonomiske planrammer strekker seg over åtte år, hvor det legges opp til en gradvis økonomisk opptrapping mot et nivå som i 2028 ligger 16,5 mrd. 2020-kroner over saldert budsjett for 2020. Vurderingen har vært at en tilsvarende tabell med økonomiske hovedstørrelser raskt mister sin relevans. I gjennomføringsperspektivet vil det erfaringsvis måtte gjøres tilpasninger inn mot både drift og investering, grunnet eksempelvis forsinkede anskaffelser, nye oppdrag eller uforutsette hendelser.

7. Med utgangspunkt i tabellen «Økonomiske hovedstørrelser» fra langtidsplanproposisjonen i 2016, hvordan ser en tilsvarende tabell ut for perioden 2021–2024?

Svar:

En tilsvarende tabell ville hatt en oppstilling som nedenfor. Siktemålet er en gradvis økning av bevilgningene slik at forsvarsbudsjettet i 2028 skal ligge 16,5 mrd. 2020-kroner over vedtatt budsjett for 2020. Dette innebærer en gjennomsnittlig opptrapping på i overkant av 2 mrd. 2020-kroner, men bevilgningene kan variere fra år til år, og det vil også kunne være nødvendig å gjøre tilpasninger mellom drifts- og investeringsandelene. Dermed har ikke regjeringen angitt forventede budsjettstørrelser for 2024. Unntaket er beløpet knyttet til forbedring og effektivisering, som er lagt til grunn at skal realiseres innen utgangen av 2024 med varig effekt. Videre er det lagt til grunn at avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen videreføres årlig på nivå med 2020-budsjettet (204,4 mill. kroner).

Økonomiske hovedstørrelser 2021-2028 (mrd. 2020-kroner)				
	2020*	2024	2028	Endring
Materiellinvesteringer	16,0		27,9	
Infrastrukturinvesteringer	4,3		3,7	
Merutgifter til operasjoner i utlandet	1,0		1,0	
Øvrig drift	39,6		44,9	
Sum forsvarsramme	60,977		77,5	16,5
Midlertidig økning av forsvarsrammen for kampflyinvesteringen og Joint Strike Missile	4,2	0,0	0,0	
Forbedring og effektivisering	0,4	1,9	1,9	
Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen	0,2	0,8	1,6	
* = saldert budsjett				

8. Luftforsvaret (side 98 i proposisjonen): På Andøya og i Bodø, hva konkret innebærer «strengt nødvendig vedlikehold av kritisk infrastruktur?»

Svar:

Regjeringen har i forslag til ny langtidsplan, Prop. 62 S (2019-2020), foreslått å prioritere noen midler til strengt nødvendig vedlikehold av kritisk infrastruktur, etter at basene er lagt ned, for bedre å kunne understøtte og motta allierte forsterkningsstyrker. Prioriteringen av hvilken infrastruktur som skal vedlikeholdes må gjøres av Forsvaret i dialog med Forsvarsbygg. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for etterbruk av fasiliteter på Andøya flystasjon. Ny langtidsplan endrer ikke på dette.

9. Med utgangspunkt i tabell 1.2 «Målsettinger i langtidsplanen» i Forsvarsdepartementets budsjettproposisjon for 2020 (side 25) og basert på forslaget til langtidsplan, hvordan ser en tilsvarende tabell ut for 2021, 2022, 2023 og 2024?

Svar:

Regjeringen har vært tydelig på at den konkrete økonomiske opptrappingen av forsvarsbudsjettet vil måtte fastsettes i arbeidet med de årlige budsjettene. Se for øvrig svar på spørsmål 7.

10. Med forslaget til langtidsplan, når vil Norge oppfylle NATOs styrkemål, altså krav og forventninger til det norske Forsvarets styrkestruktur?

Svar:

Gjennom sin forsvarsplanleggingsprosess fastsetter NATO nye kapabilitetsmål til nasjonene i alliansen normalt hvert fjerde år. Sist disse målene ble fastsatt var i juni 2017. De gjeldende NATO kapabilitetsmål til Norge, som lå til grunn for både utarbeidelsen av FMR i 2019 og den nye langtidsplanen er derfor fra 2017. Det er forventet at NATO vil fastsette nye kapabilitetsmål til nasjonene i løpet av 2021.

Generelt er NATOs kapabilitetsmål fastsatt med ulike tidshorisont for implementering fra 0-6 år (kort), 7-19 år (middels) og 20 år og videre (lang), med en mer detaljert beskrivelse av målene i perspektivet 0-15 år frem i tid. Målene strekker seg således over flere langtidsplanperioder. Det vil derfor ikke være mulig å fastslå eksakt når Norge vil oppfylle alle NATOs nåværende kapabilitetsmål, da dette avhenger av fremtidige beslutninger.

I løpet av den fireårsperioden hvor NATO utvikler nye kapabilitetsmål til nasjonene, gjennomfører NATO også to revisjoner av nasjonenes evner og planer for å implementere sine kapabilitetsmål. En slik revisjon, hvor målene fra 2017 lå til grunn, ble sist gang slutført i 2018. Et ugradert sammendrag av NATOs vurdering er oversatt og gjengitt i Prop. 1S (2018-2019), kapittel 9.

Da Norge ble tildelt nye kapabilitetsmål i 2017, ba NATO om at Norge spesielt skulle vektlegge å etablere en tung brigade innen 2024 og minimere gapet i evnen til å levere presisjonsstyrte våpen i forbindelse med utfasingen av F-16 og innfasingen av F-35. Den andre revisjonsrunden innenfor fireårssyklusen ble igangsatt i 2019 og skulle etter planen slutføres sommeren 2020. Grunnet Korona-pandemien er dette arbeidet nå skjøvet ut i tid, og det er ennå ikke avklart når revisjonsarbeidet vil bli slutført.

Det er i andre halvdel av 2019, og første kvartal i 2020, gjennomført møter mellom Norge og NATOs staber i revisjonsarbeidet. I tillegg ble den formelle eksaminasjonen av Norge gjennomført før Korona-pandemien. Det endelige resultatet og vurderingen av Norge er ikke klar. Dialogen i ovennevnte møter gir grunn til å tro at NATO i all hovedsak vil være tilfreds med Norges arbeid for å minimere gapet i evnen til å levere presisjonsstyrte våpen, i forbindelse med utfasingen av F-16 og innfasingen av F-35. Dette har blant annet sammenheng med at initiell operativ evne for F-35 ble oppnådd i november 2019, og at Norge raskt etter dette bidro med F-35 på Island (i NATO-operasjonen Iceland Air Policing) tidlig i 2020. Dette viste i praksis at kapasiteten er tilgjengelig for NATO.

Basert på møtene med NATO-stabene er det også forventet at NATO vil være positive til de nye tiltakene som foreslås i langtidsplanen for å utvikle Brigade Nord. Anskaffelse av nye stridsvogner, omvæpningen og etableringen av 2. bn som en stående avdeling, etableringen av en fjerde manøverbataljon i Brigaden og på sikt anskaffelsen av langtrekkende presisjonsild, er alle tiltak som vil bidra vesentlig til å imøtekomme målet om å etablere en tung brigade. De allerede iverksatte og besluttede tiltak, som modernisering av CV-90 vognene, innføring av nytt artilleri og kampluftvern og satsingen på økt beredskap, vedlikehold, reservedeler og beredskapsbeholdninger, bidrar til å nå denne målsettingen. I tillegg foreslås det i den nye langtidsplanen flere tiltak og styrkinger innenfor Brigadens støttebataljoner og avdelinger som også bidrar til at målet skal imøtekommes.

Det er foreløpig ikke kjent hvordan NATO konkret vil vurdere at Norge imøtekommer kapabilitetsmålet om å etablere en tung brigade fra 2024. Kapabilitetsmålene innbefatter store og komplekse kapabiliteter og systemer som det tar lang tid å anskaffe og bygge opp til full operativ effekt.

I tillegg vil Norge med forslagene i den nye langtidsplanen imøtekomme en rekke av de andre kapabilitetsmålene fra NATO. Av disse kan spesielt nevnes forslaget om opprettelsen av en ny innsatsskvadron i Forsvarets spesialstyrker, anskaffelse av helikopter til spesialstyrkene, videreføring av Alta- og Oksøy klassene minefartøy inntil innfasingen av nye systemer, videreføring av Nansen- og Skjold klassene, videre utvikling av NASAMS luftvernssystem, etableringen av økt kapasitet til å motta og fremføre forsterkningsstyrker, og økt kapasitet til å håndtere trusler fra kjemiske-, biologiske-, radiologiske- og nukleære stridsmidler.

11. År for år i 2021–2024 og unntatt saker allerede behandlet og vedtatt av Stortinget, hvilke styrkinger av Forsvarets bemanning og materiell ligger inne i langtidsplanproposisjonen?

Svar:

I Hæren vil regjeringen frem mot 2024 styrke bemanningen for å blant annet legge til rette for et styrket Finnmark Landforsvar, samt videreutvikling av Brigade Nord mot en mekanisert brigade bestående av fire bataljoner, mot dagens tre. I tillegg etableres et kadrebasert kompani som en fellesressurs for å håndtere trusler fra kjemiske-, biologiske-, radiologiske- og nukleære stridsmidler.

I Sjøforsvaret vil regjeringen frem mot 2024 prioritere å oppgradere minerydderfartøy i Oksøy- og Alta-klassen, korvetter i Skjold-klassen, samt å gjennomføre «hovedrutine» på ubåter i Ula-klassen. Dette vil gi bedret tilgjengelighet på disse fartøysklassene. Mot slutten av planperioden vil regjeringen starte midtlivsoppdatering av fregattene i Nansen-klassen slik at disse holdes teknisk og operativt relevante. Bemanningen i Sjøforsvaret styrkes noe mot 2024.

I Luftforsvaret vil regjeringen prioritere å oppgradere NASAMS luftvern batteriene fra om lag 2023, og det planlegges med å starte arbeidet med å erstatte Bell 412 med en ny type helikoptre fra 2024. Bemanningen i Luftforsvaret styrkes noe frem mot 2024, særlig i luftverns- og baseforsvarsavdelingene.

Det legges til rette for å etablere en ny rekruttskole på Terningmoen. Det planlegges med å starte etableringen av kadreavdelinger for understøttelse av alliert mottak. I Forsvarets operative hovedkvarter styrkes bemanningen blant annet for å legge til rette for å øke evnen til å synkronisere strategisk informasjon, elektronisk krigføring, metodisk målbekjempning og informasjonsoperasjoner. Det planlegges en gradvis styrking av bemanningen i Cyberforsvaret hvor prioriterte områder for styrking av bemanningen er cybersikkerhetssenter og understøttelse av operasjoner hjemme og ute. I Forsvarets spesialstyrker planlegges det med å starte oppbyggingen av en ny innsatsskvadron slik at denne har evne til å løse oppdrag fra 2024.

Samlet sett styrkes bemanningen med 550 årsverk og 700 vernepliktige i 2024.

Forsvarssjefen vil i implementeringen av langtidsplanen detaljere bemanningsøkningene innenfor prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

12. Forsvarssjefen har i sine kommentarer til langtidsplanen uttrykt at forslaget til langtidsplan vil gjøre det vanskelig samtidig å ivareta både nasjonal beredskap og bidrag til NATO og FN. Hva vil regjeringen nedprioritere – nasjonal beredskap eller bidrag til NATO og FN?

Svar:

Forsvarssjefen skriver i sin kommentar til regjeringens anbefaling om den videre utviklingen av Forsvaret: «Regjeringens valg av ambisjonsnivå gjør det vanskelig å ta særlig større ansvar i egne nærområder utover det som ligger til grunn i dagens plan. Bidragene til NATOs styrkestruktur og operasjoner kan opprettholdes på dagens nivå, men vil kunne gå på bekostning av den nasjonale beredskapen.»

Norsk sikkerhet er nært knyttet til utviklingen i den internasjonale situasjonen og eksterne utviklingstrekk. Forsvaret av Norge er en kontinuerlig innsats på og utenfor norsk territorium i fred, krise og væpnet konflikt. Regjeringen har i denne langtidsplanen tydeliggjort forsvarskonseptet som en balansering av nasjonal evne, kollektiv evne i NATO og bilateral støtte. Det er ikke noe motsetningsforhold mellom bruk av Forsvaret hjemme og ute. Det er summen av denne innsatsen som utgjør vår sikkerhet og vårt forsvar. Som et land som baserer sitt forsvar på alliertes evne og vilje til å komme oss til unnsetning, er det viktig at Norge tar sin del av byrden og bidrar internasjonalt.

Vi har imidlertid bare ett forsvar. Vi er også en alliert nasjon som bidrar aktivt internasjonalt, fordi summen av sikkerhetsutfordringer langt overgår kapasiteten til vår egen militærmakt. Regjeringen har beskrevet en utvikling av sikkerhetssituasjonen som vil kunne lede til økte forventninger og behov for Forsvaret både hjemme og ute. Hvordan norske og andre allierte militære ressurser blir disponert i møte med en slik utvikling er viktige og krevende vurderinger som regjeringen tar på stort alvor. I perioder vil det kunne være slik at regjeringen vurderer deltakelse med bestemte aktiviteter ute som så viktig for Norge at det kan lede til redusert tilgjengelighet hjemme. På samme måte kan det i perioder være slik at aktivitet og deltakelse utenlands blir redusert for å sikre tilstrekkelig tilgang på kapasitet hjemme. Bruk av Forsvarets ressurser forblir gjenstand for kontinuerlige prioriteringer ut fra helhetlige vurderinger av hva som best tjener norsk sikkerhet og norske interesser.

13. Vil forsvarssektoren være omfattet av «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen» i perioden 2021–2024 og i så fall, hvilke beløp?

Svar:

Det er kun ett krav til forbedring og effektivisering i forsvarssektoren som er lagt til grunn i den nye langtidsplanen. Dette står omtalt i proposisjonens punkt 4.2.5 *Kontinuerlig forbedring og effektivisering*. Herunder er det også lagt til grunn at regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform videreføres med 204,4 mill. 2020-kroner årlig. De frigjorte ressursene fra forbedrings- og effektiviseringsarbeidet beholdes i sektoren og er

dermed tilstrekkelig for både å dekke inn for en videreføring av regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform samt bidra til å finansiere nye satsinger innenfor forsvarssektoren.

14. Forsvarssjefens alternativ D i fagmilitært råd anbefalte en bemanningsøkning på omlag 4000 ansatte. Hvilke anbefalte bemanningsøkninger har regjeringen valgt å nedprioritere?

Svar:

Forsvarssjefens anbefaling om en bemanningsøkning på omlag 4000 ansatte var basert på en utvikling som strekker seg helt til 2040. Opptrappingen regjeringen legger til grunn for de kommende åtte årene er imidlertid i tråd med de prioriterte hovedområdene for personellstyrking i det fagmilitære rådet, tilpasset den struktur og organisasjon som regjeringen har anbefalt.

I den nye langtidsplanen skal vi fortsatt sørge for at det Forsvaret vi har virker. Vi fortsetter arbeidet med å utvikle et forsvar med økt reaksjonsevne og utholdenhet. Et viktig grep i dette vil være å øke bemanningen. Regjeringen vil styrke bemanningen i hele bredden av Forsvarets styrkestruktur. Først og fremst for å få mer effekt ut av de våpensystemene vi allerede har investert mye i, og også for å utvikle et forsvar med økt reaksjonsevne og utholdenhet. Styrkingen vil skje i form av fast ansatte, vernepliktige mannskaper og reservister.

Regjeringen legger opp til en gradvis styrket bemanning utover dagens nivå og det som var planlagt i forrige plan. I 2024 vil det være totalt om lag 550 flere årsverk og 700 flere vernepliktige. I 2028 legger vi opp til at det skal være 2200 flere årsverk og 3000 flere vernepliktige sammenlignet med dagens nivå og det som var planlagt i forrige plan. Opptrappingen er i tråd med de prioriterte hovedområdene for personellstyrking i det fagmilitære rådet, tilpasset den struktur og organisasjon som regjeringen har anbefalt.

Regjeringen prioriterer å utnytte fleksibiliteten i de ulike bemanningsløsningene. Mannskaper og reservister benyttes i stedet for fast ansatte der det er mulig og beredskapstidene tillater det, fordi det frigjør økonomi til andre deler av Forsvaret som krever fast ansatte. I tillegg legger regjeringen opp til bruk av flere reservister enn det forsvarssjefen la frem i sitt råd, for eksempel innenfor baseforsvar. LTP utnytter i større grad potensialet i reservistordningen for å skaffe til veie kompetanse som ikke alltid må være på plass, men som kan hentes inn når behovet melder seg. Forsvarssjefen vil i implementeringen av beslutningene knyttet til langtidsplanen få anledning til å ytterligere detaljere personelloppbyggingen innenfor de prioriteringene som regjeringen har satt.

15. Med forslaget til langtidsplan, når vil nye stridsvogner til hæren være i operativ drift og hvor mange stridsvogner er det planlagt å anskaffe?

Svar:

Regjeringen planlegger å anskaffe nye stridsvogner i operativ drift til Hæren fra 2025. Antallet stridsvogner avhenger av den kommende anskaffelsesprosessen og valget av

leverandør. Det legges opp til å fremme prosjektet for godkjenning i Stortinget etter at fremskaffelsesløsningen har vært gjennom ekstern kvalitetssikring våren 2021.

16. I hvilken grad legger forslaget til langtidsplan opp til dedikert helikopterstøtte til hæren, både for perioden 2021–2024 og 2025–2028? I så fall, hvor mange helikoptre, med hvilken lokalisering og hvilken helikoptertype?

Svar:

Regjeringen følger opp Stortingets beslutning om en delt løsning med 15 Bell 412 helikoptre til spesialstyrkene stasjonert på Rygge og tre Bell 412 helikoptre til støtte for Hæren stasjonert på Bardufoss. Regjeringen prioriterer Bell 412 som en ressurs til Forsvarets spesialstyrker. Det er nødvendig å samle helikopter og kompetansemiljøet for å gi spesialstyrkene nødvendig støtte til særskilt krevende operasjoner. Dersom situasjonen tilsier det kan imidlertid Forsvaret i perioder omprioritere bruken av Forsvarets helikopter til andre avdelinger eller til andre deler av landet. For å øke kapasiteten til å støtte Forsvarets helikopterbehov er det inngått rammeavtale for innleie av sivile helikoptre som vil gi supplerende støtte til Forsvarets helikoptre. Ut over dette ble helikopterberedskapen med Bell 412 til støtte for politiet på Bardufoss erstattet av sivile helikoptre innleid av Justis- og beredskapsdepartementet fra 1.mai 2020. Videre avsluttes ambulanseberedskapen i Kirkenes som Forsvaret har støttet med 15. juli 2020. Regjeringen har gjennom å tilføre politiet i Nord-Norge helikopterberedskap ved sivil innleie lagt til rette for at Bell 412 helikoptrene på Bardufoss kan fokusere på militære oppdrag. Dette vil bidra til å dekke Hærens behov.

17. Når vil utredningen av Sjøforsvarets struktur gjennomføres og når planlegges det for å gjøre vedtak basert på denne utredningen?

Svar:

Regjeringen vil tidlig i langtidsplanperioden planlegge ny fartøysstruktur som skal ivareta vedvarende operativ evne etter at dagens overflatefartøyer når slutten av levetiden mot og etter 2030. Fastsetting av den endelige innretningen av fartøysstrukturen ses i sammenheng med den helhetlige strukturutviklingen.

18. Forsvarssjefen har uttrykt bekymring for manglende forslag knyttet til luftvern og i særdeleshet langtrekkende luftvern. Foreligger det planer om utredning av behov for luftvern og når er det planlagt å fatte vedtak om luftvern?

Svar:

Regjeringen vil fortsette arbeidet for å øke evnen til beskyttelse mot langtrekkende presisjonsvåpen, og det vil i kommende planperiode vurderes hvordan en balanse mellom aktive og passive tiltak ytterligere kan øke evnen til beskyttelse mot missiltrusselen. Behovet for langtrekkende luftvern skal ses i sammenheng med behovet for en kapasitet mot korttrekkende ballistiske missiler. Som del av denne vurderingen planlegges det på lengre sikt

å innføre langtrekkende luftvernsystemer som vil øke evnen til å beskytte kritisk infrastruktur, strategiske kapasiteter og potensielt også befolkningssentra mot den økte missiltrusselen.

Regjeringens har i arbeidet med langtidsplanen vurdert lavere lags forsvarssystemer mot moderne kryssermissiler og korttrekkende ballistiske missiler. Kryssermissiler utgjør i dag den mest krevende trusselen for Norge. Regjeringen vil prioritere en oppgradering av luftvernsystemet NASAMS og videreutvikle dette med blant annet moderne sensorer. I tillegg innføres det en komplementær kapasitet, et nytt missil, med kortere rekkevidde. Dette vil tilsammen styrke evnen til beskyttelse vesentlig og er en nødvendig prioritering foran den planlagte innføringen av langtrekkende luftvern.

Behovet for et langtrekkende luftvern med kapasitet mot korttrekkende ballistiske missiler vil utredes videre og er planlagt anskaffet etter 2028.

Spørsmål fra Fremskrittspartiet:

19. I hvor stor grad må utdanningskapasiteten økes for å nå målsettingen om økt antall årsverk?

Svar:

Forsvaret skal styrkes med om lag 550 ansatte og 700 mannskaper innen 2024 og om lag 2200 ansatte og 3000 mannskaper innen 2028. Antall kadetter ved krigsskolene og elever ved stabsskolen må justeres noe opp, men Forsvaret har først og fremst behov for flere spesialister og vernepliktige. Utdanningskapasiteten må styrkes for å understøtte oppbemanningen av Forsvaret. Rekruttutdanningen tas ut av operative avdelinger og kapasiteten styrkes gjennom etablering av en felles rekruttskole på Terningmoen. Kapasiteten på Befalsskolen styrkes for å utdanne flere befal. Den nivådannende utdanningen for befal og spesialister styrkes for å gi nødvendig profesjonsutdanning innenfor rammen av ordningen for militært tilsatte. Fag- og funksjonsrettet utdanning styrkes i hele Forsvaret. Det tar tid å styrke utdanningskapasiteten, men kapasiteten økes gradvis fra og med 2021. Forsvarssjefen vil tilpasse utdanningskapasiteten og utdanningsvolumet innenfor prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

20. Hvor mange årsverk er lagt inn på den ny opprettede rekruttskolen på Terningmoen, og når kan denne være klar til drift?

Svar:

Østerdal Garnison med Terningmoen og Rena leir vil med ny felles rekruttskole være et godt samlet utdanningsmiljø også i et langsiktig perspektiv. Terningmoen har nærhet til andre militære avdelinger som gir utvidede karrieremuligheter for militært personell innenfor samme geografiske område og Elverum gir gode jobb- og studiemuligheter for medfølgere.

Rekruttskolen på Terningmoen er planlagt med en trinnvis opptrapping mot 1100 rekrutter fire ganger i året i 2028. For å understøtte denne økningen er det planlagt å øke anslagsvis med om lag 35 årsverk frem til 2024, og videre med om lag 85 årsverk frem til 2028.

Investeringer i infrastruktur på Terningmoen planlegges fra 2022. Inntil rekruttskolen er i drift på Terningmoen utnyttes eksisterende tilgjengelig kapasitet ved dagens lokasjoner.

Gardeskolen som i dag utdanner rekrutter for Hans Majestet Kongens Garde og fellesavdelinger, er allerede etablert på Terningmoen og planlegges overført rekruttskolen frem mot 2024 med ansatte og infrastruktur. Dette er både kostnadsbesparende og gir faglige synergier.

21. Hva er årsaken til at Drevjamoen ikke ble valgt som lokasjon for ny rekruttskole?

Svar:

Drevjamoen leir har på lik linje med Forsvarets øvrige basestruktur vært vurdert som lokasjon for rekruttutdanningen. For å etablere fasiliteter til å dekke rekruttutdanningen slik regjeringen legger opp til med fire innrykk i året, er Terningmoen helhetlig vurdert som det beste alternativet.

Drevjamoen leir med tilhørende skytefelt er i dag godt tilpasset HV sitt behov for utdanning, trening og øving. Drevjamoen leir har imidlertid svært begrenset restkapasitet i de perioder hvor HV driver utdanning, trening og øving med sin struktur. Dette skaper et betydelig behov for videreutvikling og nyetablering av infrastruktur til en rekruttskole med rekrutter som er kontinuerlig inne til tjeneste. Behovet vil gjelde forlegning, undervisningsfasiliteter, kontor, velferd- og idrettsfasiliteter, bygg til materiell og sykestue. Drevjamoen har også et vedlikeholdsbehov som fører til stor kostnadsusikkerhet for utvikling av leiren.

Den sentrale plasseringen på Østlandet gjør at flere rekrutter har mulighet til å reise dit uten å måtte fly, noe som gjør at Forsvaret bruker mindre penger på reiseutgifter. En etablering av rekruttskole på Drevjamoen ville krevet mer i videreutvikling og nyetablering, samtidig som det ville vært dyrere å drifte grunnet behov for flere årsverk innen støttefunksjoner og større reiseutgifter. Det samme vil gjelde for en delt løsning mellom Drevjamoen og en annen leir.

22. Det er lagt opp til en økning på 550 årsverk til 2024, FSJ beskriver en underbemannet oppsetning i dagens langtidsplan, hvor stor er denne underbemanningen i årsverk?

Svar:

Førrige langtidsplan tok helt nødvendige grep for å snu en langvarig trend med reduksjon av den norske forsvarsevnen. Regjeringen tok grep for å ta inn etterslep på beredskapsbeholdninger, flytte personell fra administrative stillinger over til operative stillinger, og øke aktiviteten. Dette har bidratt til at beredskapen i Forsvaret nå er styrket. I den nye langtidsplanen skal vi fortsatt sørge for at det Forsvaret vi har virker. Vi fortsetter arbeidet med å utvikle et forsvar med økt reaksjonsevne og utholdenhet. Et viktig grep i dette vil være å øke bemanningen.

Forsvaret er på riktig vei, og førrige plan har økt kvaliteten på en rekke områder i forsvarssektoren. Regjeringen ba forsvarssjefen om råd om hvordan Forsvaret kan styrkes i møte med en mer krevende sikkerhetssituasjon. Forsvarssjefen beskriver i FMR behovet for å øke volum og bredde i strukturen. Han peker på samtidighetsutfordringer ved tilstedeværelse,

høyintensive stridsoperasjoner over tid, mottak av allierte og bidrag internasjonalt. Han peker også på utfordringer knyttet til midlertidig fravær, som ved internasjonal innsats, rettighetspermisjoner og utdanning.

Regjeringen har anbefalt en forsvarsstruktur som bygger videre på prioriteringene i forrige langtidsplan og i tråd med hovedretningen i det fagmilitære rådet. Regjeringen vil derfor styrke bemanningen i hele bredden av Forsvarets struktur. Først og fremst for å få mer effekt ut av de våpensystemene vi allerede har investert mye i. Men også for å utvikle et forsvar med økt reaksjonsevne og utholdenhet. Styrkingen vil skje i form av faste ansatte, vernepliktige mannskaper og reservister.

Regjeringen legger opp til en gradvis styrket bemanning utover dagens nivå og det som var planlagt forrige plan. I 2024 vil det være totalt om lag 550 flere årsverk og 700 flere vernepliktige. I 2028 legger vi opp til at det skal være 2200 flere årsverk og 3000 flere vernepliktige. I tillegg legger vi opp til flere reservister og flere øvingsdøgn for disse. Samlet sett vil dette bidra til å styrke beredskapen og utholdenheten vesentlig i årene som kommer. Forsvarssjefen vil nå få anledning til å ytterligere detaljere personelloppbyggingen innenfor de prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

23. Hvilke konkrete prosjekter er lagt til grunn for en besparelse på 1,9 mrd de fire første årene?

Svar:

Det er funnene og analysene i FFI-rapporten: «Hvordan skape økonomisk handlingsrom i den nye langtidsplanen? - potensial for forbedring og effektivisering 2021-2024» som er lagt til grunn for vurderingene av potensialet for forbedring og effektivisering i forsvarssektoren for ny langtidsplan. Rapporten legges ved dette svaret. Rapporten peker på et spenn i potensialet for varig ressursfrigjøring fra 1,6 til 3 mrd. 2020- kroner innen utgangen av 2024 og presenterer også forbedringer i kvaliteten på sektorens leveranser innen flere av sektorens sentrale virksomhetsområder. De største potensialene for effektivisering er identifisert innen fortsatte forbedringer av driftsanskaffelser, mer effektiv utnyttelse av eiendommer, bygg og anlegg, bedre gjennomføring av materiellanskaffelser og tilrettelegging for drift, samt bedre utnyttelse av digitale verktøy.

24. Kommer 1,9 mrd i tillegg til de som ikke er realisert i inneværende periode?

Svar:

Den nye langtidsplanen bygger på at kravet til ressursfrigjøring i gjeldende langtidsplan realiseres slik som forutsatt. Gevinstregnskapet vil imidlertid ikke være klart før hele perioden 2017–2020 er gjennomført og dokumentert. Langtidsplanen legger til grunn en samlet frigjøring av 1,9 mrd. kroner i perioden knyttet til forbedring og effektivisering innen utgangen av 2024.

25. *Hvordan kompenseres besparelsen som skulle tas ut på omgjøringen av 2 bn til en mobiliserbar avdeling som ikke er fast oppsatt?*

Svar:

I Prop. 2 S (2017–2018) var det forutsatt at 2. bn skulle omgjøres til en mekanisert avdeling med lav oppsettingsgrad. Dette var forutsatt å gi økonomiske besparelser som skulle bidra til delvis å finansiere blant annet oppbyggingen av Finnmark landforsvar og grunnleggende utdanning utenfor stående avdelinger. Prop. 62 S (2019–2020) legger imidlertid opp til at 2. bn videreføres med høyere oppsettingsgrad. Øvrige tiltak, herunder den videre styrkingen av Finnmark landforsvar og grunnleggende utdanning utenfor stående avdelinger, vil derfor nå finansieres innenfor regjeringens nye økonomiske opptrappingsbane.

26. *Er det tatt høyde for ny pensjonsløsning og utgifter til denne i Langtidsplanen?*

Svar:

Pensjonsutgiftene er en del av de samlede personellutgiftene som ligger til grunn for langtidsplanen. Sett i lys av ny offentlig tjenstepensjon har arbeidstakerorganisasjonene i Forsvaret fremmet krav i forbindelse med mellomoppgjøret i 2019 om at variable tillegg i Arbeidstidsavtale for Forsvaret skal gjøres pensjonsgivende. Dette er en pågående sak der partene så langt ikke har kommet til enighet. Eventuelle merutgifter som følge av den videre prosessen mellom partene vil ved behov måtte vurderes som del av den ordinære budsjettprosessen.

27. *Når vil anskaffelsesprosessen for Helikoptre til FS igangsettes og når forventes levering?*

Svar:

Regjeringen planlegger fra 2024 å starte arbeidet med å erstatte Bell 412 med en ny kapasitet som er bedre tilpasset spesialstyrkene. Tidspunkt for levering vil måtte avklares som en del av den videre anskaffelsesprosessen.

28. *Hva er beregnet kostnadsnivå for perioden for de beskrevne reservist- og kadreordningene?*

Svar:

Forsvaret har allerede om lag 50 000 reservister i styrkestrukturen, hvorav om lag 40 000 av dem er i Heimevernet. Det er i hovedsak tre forhold som øker kostnadene knyttet til reserven framover. For det første må flere av reservistene trene og øve mer for å oppfylle avdelingenes operative krav. For det andre legges det opp til å styrke samarbeidet med sivile arbeidsgivere. Dette krever dedikerte ressurser i Forsvaret. Og for det tredje innføres en ny godtgjøringsmodell basert på inntektskompensasjon, som vil øke de totale godtgjøringskostnadene noe. Totalt sett er det beregnet merutgifter knyttet til reservistordningen på om lag 500 mill. kroner for perioden 2021-2028.

29. *Hvordan er økonomien for drift og investeringer for de enkelte deler av forsvarets organisasjon disponert i langtidsplanen?*

Svar:

Langtidsplanen legger opp til en gradvis økning i bevilgningene slik at forsvarsbudsjettet i 2028 skal ligge 16,5 mrd. 2020-kroner over vedtatt budsjett for 2020. Dette innebærer en gjennomsnittlig opptrapping på i overkant av 2 mrd. 2020-kroner, men bevilgningene kan variere fra år til år, og det vil også kunne være nødvendig å gjøre tilpasninger mellom drifts- og investeringsandelene. Imidlertid vil den foreslåtte økonomiske opptrappingsbanen med tilhørende strukturutvikling innebære at det innledningsvis vil prioriteres økte avsetninger til drift i Forsvarets driftsenheter. Fra og med 2023 vil tiltak knyttet til materiellinvesteringer ta en gradvis større andel av opptrappingsbanen, hvoretter andelene stabiliserer seg. Innenfor investeringsområdet er det infrastrukturinvesteringer som utgjør den største andelen av de totale avsetningene innledningsvis i perioden. Dette kommer av at det er en rekke prosjekter innenfor eiendommer, bygg og anlegg som må være på plass før øvrige tiltak kan iverksettes og implementeres.

30. *I lys av at opsjonen på de nye K-9 artillerivognene utløper i september 2020, når vil anskaffelse av materiell til en komplettering av brigadens materiell slik at alle de mekaniserte bataljonene får det utstyret de trenger igangsettes?*

Svar:

Regjeringen styrker Hæren for økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur for økt utholdenhet. Regjeringen vil videreutvikle Brigade Nord med fire mekaniserte manøverbataljoner, hvor alle har høy oppsettingsgrad som imøtekommer krav til beredskap. Anskaffelse av materiell for å mekanisere brigadens bataljoner er igangsatt og ytterligere anskaffelser er planlagt i ny LTP. Innledningsvis prioriteres styrkingen av de tre eksisterende manøverbataljonene og forberedende tiltak for å etablere den fjerde mekaniserte bataljonen. K-9 artillerivognanskaffelsen ferdigstilles i den kommende planperioden og vil bidra til å understøtte samvirkesystemet.

31. *Er kostnadsutviklingen på Evenes under kontroll*

Svar:

Utviklingen av Evenes som base for de nye maritime patruljeflyene og fremskutt kampflyberedskap med F-35 har vært grundig utredet. Først i forbindelse med behandlingen av basevalget for maritime patruljefly; jf. Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Deretter i en konseptvalgutredning som har blitt eksternt kvalitetssikret. De ulike utbyggingstiltakene på Evenes følger i stor grad kostnadsbildet fra konseptvalgutredningen.

Utbyggingen av Evenes flystasjon var i 2017 kostnadsberegnet med en styringsramme på om lag 4,2 mrd. 2017-kroner. Omregnet i 2020-kroner er dette 4,44 mrd. kroner. Utbyggingens samlede kostnadsramme, som inkluderer en usikkerhetsavsetning for uforutsette forhold i gjennomføringen, var 4,77 mrd. 2017-kroner som omregnet til 2020-kroner er 5,08 mrd.

Ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019) godkjente Stortinget etablering av fasiliteter for de maritime patruljeflyene på Evenes med en kostnadsramme, som inkluderer en usikkerhetsavsetning for uforutsette forhold i gjennomføringen, på 1 842 mill. 2020-kroner. Prosjektets styringsramme (forventet sluttkostnad) var satt til 1 607 mill. 2020-kroner. Styringsrammen for utbyggingen av Evenes ble med dette økt fra 4,44 til 4,58 mrd. 2020-kroner.

Jf. regjeringens forslag i Prop. 78 S (2019–2020) Investeringar i Forsvaret, må bygg og anlegg til de nye maritime patruljeflyene flyttes ift. plasseringen som lå til grunn for Stortingets godkjenning av prosjektet. Flyttingen innebærer at kostnadene øker med 393 mill. kroner, og styringsrammen økes fra 1 607 mill. kroner til 2,0 mrd. 2020-kroner. Ny kostnadsramme, inkludert en usikkerhetsavsetning, for prosjektet er foreslått satt til 2,4 mrd. 2020-kroner.

Over 80 % av byggetiltakene på Evenes er pr. april 2020 detaljprosjektert og godkjent for gjennomføring. Forventet samlet sluttkostnad for utbyggingen er nå beregnet til 4,98 mrd. 2020-kroner, og er fortsatt innenfor den beregnede kostnadsrammen på 5,08 mrd. kroner fra konseptvalgutredningen i 2018. Departementet har så langt, bortsett fra det omtalte prosjektet for bygg og anlegg til maritime patruljefly, ikke indikasjoner på at kostnadene i de øvrige prosjektene vil øke.

32. Vil det bli gjennomført en revidering av Evenes opp mot Andøya med henblikk på totaløkonomi, operative flater og nye behov, eventuelt en todelt løsning?

Svar:

Stortinget vedtok i 2012, i forbindelse med behandlingen av Innst. 388 S (2011–2012) jf. Prop. 73 S (2011–2012), etablering av en fremskutt operasjonsbase for kampfly i Nord-Norge på Evenes flystasjon. I behandlingen av langtidsplanen i 2016 vedtok Stortinget, i forbindelse med behandlingen av Innst. 62 S (2016–2017) jf. Prop. 151 S (2015–2016), å anskaffe nye maritime patruljefly, som skal lokaliseres på Evenes sammen med de fremskutte kampflyene og at Andøya flystasjon legges ned.

Grunnlaget for regjeringens anbefalingen om samlingen av de maritime overvåkingsflyene og den fremskutte operasjonsbasen for kampfly på Evenes var tuftet på en helhetlig, fagmilitær vurdering av både operative og økonomiske forhold. Evenes ble vurdert å gi Forsvaret samlet sett best operativ evne til lavest kostnad.

Utviklingen av Evenes som base for de nye maritime patruljeflyene og fremskutt kampflyberedskap har vært grundig utredet, først i en konseptvalgutredning som har blitt eksternt kvalitetssikret i to trinn, men også i forbindelse med de spesifikke prosjektplanene for de ulike utviklingstiltakene.

Det har hverken i utredningsarbeidet eller i gjennomføringen av planlagte tiltak fremkommet forhold som tilsier at forutsetningene som lå til grunn for Stortingets vedtak er endret. Regjeringen følger planen som er lagt for å følge opp Stortingets vedtak.

33. Er beslutningen om å flytte overvåkingsflyene fra Andøya til Evenes forankret i Forsvarets organisasjon?

Svar:

Det har gjennom flere langtidspårer vært tatt beslutninger for å konsolidere basestrukturen i Forsvaret. I det fagmilitære rådet (FMR) 2015 anbefalte forsvarssjefen at framskutt operasjonsbase for kampfly og basen for maritime overvåkingsfly samles på Evenes flystasjon.

34. Dersom ja, hvilke deler av Forsvaret har gitt uttrykk for den støtten?

Svar:

Det vises til svar på spørsmål 33.

35. Har forsvarsministeren registrert de mange protestene mot Evenes løsningen og mener statsråden at disse protestene er basert på feil grunnlag?

Svar:

Det er naturlig at lokaliseringsspørsmål og utviklingen av nye baser skaper diskusjon. Grunnlaget for regjeringens anbefaling om samling av de maritime overvåkingsflyene og den framskutte operasjonsbasen for kampfly på Evenes var tuftet på en helhetlig, fagmilitær vurdering av både operative og økonomiske forhold. Evenes ble vurdert å gi Forsvaret best operativ evne til lavest kostnad.

Utviklingen av Evenes som base for de nye maritime patruljeflyene og fremskutt kampflyberedskap har vært grundig utredet, først i en konseptvalgutredning som har blitt eksternt kvalitetssikret i to trinn, men også i forbindelse med de spesifikke prosjektplanene for de ulike utviklingstiltakene.

Det har hverken i utredningsarbeidet eller i gjennomføringen av planlagte tiltak fremkommet forhold som tilsier at forutsetningene som lå til grunn for Stortingets vedtak er endret. Regjeringen følger planen som er lagt for å følge opp Stortingets vedtak.

Spørsmål fra Senterpartiet:

36. Kva gjenstår av hhv investeringar og i driftsbudsjettet for å realisera inneverande langtidspan?

Svar:

Omregnet til 2020-kroneverdi er målet i gjeldende langtidspan, jf. Prop. 151 S (2015–2016), isolert sett, et bevilgningsnivå i 2020 som er over 8 mrd. kroner høyere enn budsjettbanen som lå til grunn i 2016. Regjeringen har nådd dette ambisiøse målet gjennom LTP-styrkinger på om lag 8,2 mrd. kroner i perioden 2017–2020. I denne perioden har Forsvaret hatt betydelige merutgifter, blant annet knyttet til valuta, drivstoff, tiltak etter havariet av fregatten KNM Helge Ingstad og økt alliert trening og øving i Norge. Merutgiftene har i stor grad blitt håndtert gjennom omdisponeringer innenfor gjeldende rammer for forsvarssektorens samlede budsjett. Det har imidlertid vært nødvendig å forskyve enkelte elementer i LTP knyttet til

innhenting av etterslep av vedlikehold og reservedeler. Det vises også til Prop. 1 S (2019–2020) side 25.

37. Kor mykje må ein auke forsvarsbudsjettet i perioden 2021-2028 for å realisera inneverande langtidsplan?

Svar:

Med planforutsetningene fra 2016, inkludert merbehov identifisert gjennom budsjettprosessen for 2020, ville realisering av gjeldende langtidsplan hatt behov for nedenstående budsjettutviklingsbane i perioden 2021–2028. Hvert år må ses som endring av budsjettnivået tilhørende saldert budsjett for 2020:

Ift. 2020-budsjettnivå	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nullalternativet	3,3	6,2	5,1	3,1	4,7	2,7	-1,4	-6,2

38. Følgjer den årlige budsjettopptrappinga som ligg til grunn i framlegg til langtidsplan ei lineær kurve eller aukar den mest frå 2024-2025? - og i så fall, kor mykje aukar ein forsvarsbudsjettet med totalt i perioden frå 2021-2024?

Svar:

Langtidsplanen er basert på en gradvis økning i bevilgningene med sikte på at forsvarsbudsjettet i 2028 skal ligge 16,5 mrd. 2020-kroner over vedtatt budsjett for 2020. Dette innebærer en gjennomsnittlig opptrapping på i overkant av 2 mrd. 2020-kroner, men bevilgningene kan variere fra år til år.

39. Kor stor andel av materiell-investeringane i langtidsplanen kjem i perioden 2020-2024?

Svar:

Langtidsplanen legger opp til en gradvis økning i bevilgningene slik at forsvarsbudsjettet i 2028 skal ligge 16,5 mrd. 2020-kroner over vedtatt budsjett for 2020. Dette innebærer en gjennomsnittlig opptrapping på i overkant av 2 mrd. 2020-kroner, men bevilgningene kan variere fra år til år, og det vil også kunne være nødvendig å gjøre tilpasninger mellom drifts- og investeringsandelene.

I perioden 2021-2028 er det i denne langtidsplanen samlet sett estimert en materiellinvesteringsandel på om lag 190 mrd. kroner. Av dette kommer anslagsvis 45 % i den første perioden. Den videre gjennomføring av tiltakene vil kunne påvirke fordelingen mellom drift og investering.

40. I følge planen, korleis fordelar midlane seg mellom drift og materiellinvesteringar i 2020-2024 og 2024-2028?

Svar:

Langtidsplanen legger opp til en gradvis økning i bevilgningene slik at forsvarsbudsjettet i 2028 skal ligge 16,5 mrd. 2020-kroner over vedtatt budsjett for 2020. Dette innebærer en gjennomsnittlig opptrapping på i overkant av 2 mrd. 2020-kroner, men bevilgningene kan variere fra år til år, og det vil også kunne være nødvendig å gjøre tilpasninger mellom drifts- og investeringsandelene. Imidlertid vil den foreslåtte økonomiske opptrappingsbanen med tilhørende strukturutvikling innebære at det innledningsvis vil prioriteres økte avsetninger til drift i Forsvarets driftsenheter. Fra og med 2023 vil tiltak knyttet til materiellinvesteringer ta en gradvis større andel av opptrappingsbanen, hvoretter andelene stabiliserer seg. Innenfor investeringsområdet er det infrastrukturinvesteringer som utgjør den største andel av de totale avsetningene innledningsvis i perioden. Dette kommer av at det er en rekke prosjekter innen eiendommer, bygg og anlegg som må være på plass før øvrige tiltak kan iverksettes og implementeres.

Som besvart i spørsmål 39 vil investeringsandelen være på om lag 190 mrd. kroner i perioden 2021-2028. Anslagsvis 45 % av dette kommer i første periode. Tilsvarende tall i perioden 2021-2028 for drift er estimert til om lag 350 mrd. kroner. Driftsmidlene vil være noe høyere i perioden 25-28 som følge av at materiellinvesteringene som er planlagt implementeres og driftsettes.

41. Når er det planlagt at ein skal nå NATOs styrkemål?

Svar:

Kapabilitetsmålene innbefatter store og komplekse kapabiliteter og systemer som det tar lang tid å anskaffe og bygge opp til full operativ effekt. Gjennom sin forsvarsplanleggingsprosess fastsetter NATO nye kapabilitetsmål til nasjonene i alliansen normalt hvert fjerde år. Sist disse målene ble fastsatt var i juni 2017. De gjeldende NATO kapabilitetsmål til Norge, som lå til grunn for både utarbeidelsen av FMR i 2019 og den nye langtidsplanen er derfor fra 2017. Det er forventet at NATO vil fastsette nye kapabilitetsmål til nasjonene i løpet av 2021.

Generelt er NATOs kapabilitetsmål fastsatt med ulike tidshorisonter for implementering fra 0-6 år (kort), 7-19 år (middels) og 20 år og videre (lang), med en mer detaljert beskrivelse av målene i perspektivet 0-15 år frem i tid. Målene strekker seg således over flere langtidsplanperioder. Det vil derfor være umulig å fastslå eksakt når Norge vil oppfylle alle NATOs nåværende kapabilitetsmål, da dette avhenger av fremtidige beslutninger.

I løpet av den fireårsperioden hvor NATO utvikler nye kapabilitetsmål til nasjonene, gjennomfører NATO også to revisjoner av nasjonenes evner og planer for å implementere sine kapabilitetsmål. En slik revisjon, hvor målene fra 2017 lå til grunn, ble sist gang slutført i 2018. Et ugradert sammendrag av NATOs vurdering er oversatt og gjengitt i Prop. 1S (2018-2019), kapittel 9.

Da Norge ble tildelt nye kapabilitetsmål i 2017, ba NATO om at Norge spesielt skulle vektlegge å etablere en tung brigade innen 2024 og minimere gapet i evnen til å levere presisjonsstyrte våpen i forbindelse med utfasingen av F-16 og innfasingen av F-35. Den andre revisjonsrunden innenfor fireårssyklusen ble igangsatt i 2019 og skulle etter planen slutføres sommeren 2020. Grunnet Korona-pandemien er dette arbeidet nå skjøvet ut i tid, og det er ennå ikke avklart når revisjonsarbeidet vil bli slutført.

Det er i andre halvdel av 2019, og første kvartal i 2020, gjennomført møter mellom Norge og NATOs staber i revisjonsarbeidet. I tillegg ble den formelle eksaminasjonen av Norge gjennomført før Korona-pandemien. Det endelige resultatet og vurderingen av Norge er ikke klar. Dialogen i ovennevnte møter gir grunn til å tro at NATO i all hovedsak vil være tilfreds med Norges arbeid for å minimere gapet i evnen til å levere presisjonsstyrte våpen, i forbindelse med utfasingen av F-16 og innfasingen av F-35. Dette har blant annet sammenheng med at initiell operativ evne for F-35 ble oppnådd i november 2019, og at Norge raskt etter dette bidro med F-35 på Island (i NATO-operasjonen Iceland Air Policing) tidlig i 2020. Dette viste i praksis at kapasiteten er tilgjengelig for NATO.

Norge vil med forslagene i den nye langtidsplanen imøtekomme en rekke av kapabilitetsmålene fra NATO. Av disse kan spesielt nevnes mekanisering av Brigade Nord, forslaget om opprettelsen av en ny innsatsskvadron i Forsvarets spesialstyrker, anskaffelse av helikopter til spesialstyrkene, videreføring av Alta- og Oksøy klassene minefartøy inntil innfasingen av nye systemer, videreføring av Nansen- og Skjold klassene, videre utvikling av NASAMS luftvernsystem, etableringen av økt kapasitet til å motta og fremføre forsterkningsstyrker, og økt kapasitet til å håndtere trusler fra kjemiske-, biologiske-, radiologiske- og nukleære stridsmidler.

42. Kva er oppsettingsgrada på dei forskjellige bataljonane våre i dag?

Svar:

Generelt presiseres det at krav til oppsettingsgrad har sammenheng med hvilken beredskap avdelingene er pålagt. Hvilken beredskap norske avdelinger har, både nasjonalt og i forhold til å delta i NATO-operasjoner, er gradert informasjon. På forespørsel fra komiteen kan det orienteres om dette.

43. Når skal ein starte oppbygginga av ein ny bataljon i Brigade Nord og kor skal den plasserast?

Svar:

Regjeringen styrker Hæren for økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur for økt utholdenhet. Regjeringen vil videreutvikle Brigade Nord med fire mekaniserte manøverbataljoner, hvor alle har høy oppsettingsgrad som imøtekommer krav til beredskap. Innledningsvis prioriteres styrking av de tre eksisterende manøverbataljonene og forberedende tiltak for å etablere den fjerde mekaniserte bataljonen.

Brigadens fjerde mekaniserte manøverbataljon planlegges fra 2026 og skal være fullt operativ innen 2032 med høy oppsettingsgrad. Den nye mekaniserte manøverbataljonen er planlagt etablert i Indre Troms i en egnet eksisterende leir der det er mest hensiktsmessig.

44. Kva skal vere oppsettingsgraden på den nye bataljonen i Brigade Nord og når skal den vere fullt oppsett?

Svar:

Generelt presiseres det at krav til oppsettingsgrad har sammenheng med hvilken beredskap avdelingene er pålagt. Hvilken beredskap norske avdelinger har, både nasjonalt og i forhold til å delta i NATO-operasjoner, er gradert informasjon. På forespørsel fra komiteen kan det orienteres om dette.

Oppsettingsgraden er avhengig av flere innsatsfaktorer; tilgjengelige eiendommer, bygg og anlegg, personell og kompetanse, materielltilgjengelighet og forsyningssikkerhet, hvor det eksisterer en gjensidig avhengighet mellom faktorene som krever en balansert og helhetlig tilnærming. Regjeringen vil videreutvikle Brigade Nord med fire mekaniserte manøverbataljoner, hvor alle har høy oppsettingsgrad som imøtekommer krav til beredskap. Innledningsvis prioriteres styrking av de tre eksisterende manøverbataljonene og forberedende tiltak for å etablere den fjerde mekaniserte bataljonen. Brigadens fjerde mekaniserte manøverbataljon planlegges fra 2026 og skal være fullt operativ innen 2032 med høy oppsettingsgrad.

45. Kva skal vere oppsettingsgraden på 2. bataljon

Svar:

Generelt presiseres det at krav til oppsettingsgrad har sammenheng med hvilken beredskap avdelingene er pålagt. Hvilken beredskap norske avdelinger har, både nasjonalt og i forhold til å delta i NATO-operasjoner, er gradert informasjon. På forespørsel fra komiteen kan det orienteres om dette.

46. Kva trengst av EBA og infrastruktur for å kunne byggje opp den nye bataljonen i Brigade Nord og kva er kostnadsoverslaget?

Svar:

Den nye mekaniserte manøverbataljonen er planlagt etablert i en egnet eksisterende leir der det er mest hensiktsmessig. Det vil kreve videreutvikling og nyetablering av infrastruktur i form av blant annet garasjering, verksted, flerbrukshall, kontorer, kaserner og kvarter. Planrammen for etablering av infrastruktur til den nye bataljonen er på om lag 500 mill. kr. Det er også planlagt med EBA for understøttelse av nye stridsvogner til Hæren på om lag 250 mill. kr.

47. Kva er det berekna årlege budsjettet til EBA dei første åtte åra?

Svar:

Regjeringen har lagt frem en balansert langtidsplan, der oppbyggingen av personell, materiell og eiendommer, bygg og anlegg (EBA) er nøye avveid mot hverandre og planlagt tidsmessig for å bygge helhetlige kapasiteter. En konsekvens av den nye sikkerhetspolitiske situasjonen er at det stilles endrede krav til EBA-infrastrukturen. Skjerpede klartider og mer materiell vil kreve tilpasset EBA. For å legge til rette for dette vil den strategiske innretningen på forsvarssektorens EBA tilpasses, blant annet gjennom en mer fleksibel anskaffelsesløsning, økt bruk av standardiserte løsninger og semipermanente bygg, offentlig-privat samarbeid, og økt bruk av leiemarkeder og sivil EBA der det er hensiktsmessig.

Det er planlagt med EBA investeringer for om lag 27 mrd. kroner i perioden 2021-2028. For å muliggjøre den planlagte strukturutviklingen er det forutsatt at EBA-investeringer som andel av den økonomiske opptrappingsbanen er høy innledningsvis i perioden. Dette vil muliggjøre innfasing av de planlagte materiell- og personelløkningene. I tillegg er det planlagt med noe økning i driftsmidler som følge av økte investeringer.

48. Kva er kostnadsoverslaget for å nå NATOs krav om ei oppsettingsgrad på 3 bataljonar 70 prosent oppsett og ein bataljon 90 prosent? Når vil Noreg med den nye langtidsplanen ha ei slik oppsettingsgrad i Brigade Nord inngå?

Svar:

Generelt presiseres det at krav til oppsettingsgrad har sammenheng med hvilken beredskap avdelingene er pålagt. Hvilken beredskap norske avdelinger har, både nasjonalt og når vi deltar i NATO-operasjoner, er gradert informasjon. På forespørsel fra komiteen kan det orienteres om dette.

Oppsettingsgraden er videre avhengig av flere innsatsfaktorer; tilgjengelige eiendommer, bygg og anlegg, personell og kompetanse, materielltilgjengelighet og forsyningsikkerhet, hvor det eksisterer en gjensidig avhengighet mellom faktorene som krever en balansert og helhetlig tilnærming. Regjeringen vil videreutvikle Brigade Nord med fire mekaniserte manøverbataljoner, hvor alle har høy oppsettingsgrad som imøtekommer krav til beredskap. Innledningsvis prioriteres styrking av de tre eksisterende manøverbataljonene og forberedende tiltak for å etablere den fjerde mekaniserte bataljonen. Deretter etableres brigadens fjerde mekaniserte manøverbataljon. Det er forventet at NATO vil være positive til de nye tiltakene som foreslås i langtidsplanen for å utvikle Brigade Nord. Anskaffelse av nye stridsvogner, omvæpningen og etableringen av 2. bn som en stående avdeling, etableringen av en fjerde manøverbataljon i Brigaden og anskaffelsen av langtreckende presisjonsild, er alle tiltak som vil bidra vesentlig til å imøtekomme målet om å etablere en tung brigade. De allerede iverksatte og besluttede tiltak, som modernisering av CV-90 vognene, innføring av nytt artilleri og kampluftvern og satsingen på økt beredskap, vedlikehold, reservedeler og beredskapsbeholdninger, bidrar til å nå denne målsettingen. I tillegg foreslås det i den nye langtidsplanen flere tiltak og styrking innenfor Brigadens støttebataljoner og avdelinger som også bidrar til at målet skal imøtekommes.

Det er foreløpig ikke kjent hvordan NATO konkret vil vurdere at Norge imøtekommer kapabilitetsmålet om å etablere en tung brigade fra 2024. Kapabilitetsmålene innbefatter store og komplekse kapabiliteter og systemer som det tar lang tid å anskaffe og bygge opp til full operativ effekt.

49. Kor mange fast tilsette og kadrer vil utgjere Vertlandsstøttebataljonen, når vil den vere ferdig oppbygd og vil den inngå i ein Brigade Sør?

Svar:

Regjeringen vil legge til rette for alliert tilstedeværelse i form av øving og trening i Norge gjennom blant annet tilgang til trenings- og øvingsområder, samvirke med norske styrker,

utvikling av nødvendige fasiliteter og annen vertslandsstøtte. Vertslandsstøtteenhetene består av en RSOM (Reception, staging, onward movement) bataljon, en militærpolitibataljon, en tung ingeniørbataljon og en Vertslandsstøttebataljon. RSOM bataljonen, militærpolitibataljonen og den tunge ingeniørbataljon er planlagt med en kadre som til daglig jobber i Forsvaret. På Værnes er Vertslandsstøttebataljon som skal understøtte US Marine Corps allerede etablert med en kadre. Det planlegges med inntil 650 reservister samlet i disse bataljonene. Oppbyggingen av bataljonene starter tidlig i langtidsperioden med rekruttering av personell og materiellanskaffelser. Nytt materiell er planlagt å være på plass innen 2025 og personellet skal være på plass innen 2028.

Regjeringen har ikke foreslått etablering av en Brigade Sør.

50. Kor mange tilsette var det i dei ulike leiingselementa i forsvaret (inkludert FOH, Forsvarsstaben og FD) i 2013, 2017 og kor mange er det i dag?

Svar:

I de nevnte ledelselementene var det omlag 950 og 850 ansatte i henholdsvis 2013 og 2017. Tilsvarende er det i dag omlag 900 ansatte.

Det understrekes at det er gjort organisatoriske endringer i perioden, som eksempelvis opprettelse av nye driftsenheter og flytting av personell og oppgaver mellom organisatoriske enheter. Det innebærer at de nevnte ledelselementene ikke er direkte sammenlignbare i 2013 og 2020.

51. Korleis skal dei 500 nye tilsette som kjem i perioden 2021-2024 fordelast på dei ulike forsvarsgreinene?

Svar:

Regjeringen legger opp til å øke bemanningen på utvalgte områder for å styrke reaksjonsevnen og utholdenheten. Den økte bemanningen vil primært være knyttet til spesialister og mannskaper.

Forsvarssjefen vil i det videre arbeidet med implementeringen av planen detaljere bemanningsøkningene ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt i langtidsplanen.

I Hæren vil den økte bemanningen i hovedsak være knyttet til Brigade Nord og Finnmark Landforsvar. For Luftforsvaret prioriteres den økte bemanningen i hovedsak til luftvern, baseforsvar og understøttelse av F-35. I Sjøforsvarets legges det opp til å styrke besetningene med flere ansatte i tillegg til en generell styrking av Sjøforsvarets baser. Cyberforsvaret styrkes med flere ansatte til Cybersikkerhetscenteret, og Forsvarets logistikkorganisasjon vil få økt bemanning ved Nasjonalt logistikkcenter.

I tillegg til økt bemanning i de operative enhetene vil det også kreve noe økt bemanning til Forsvares skoler, herunder Forsvarets høgskole, de grenvise våpenskolene og felles

rekruttskole på Madla og Terningmoen. Videre legges opp til noe økt bemanning for å styrke evnen til strategisk, operativ og taktisk ledelse.

52. Då UFK vitja Evenes 14.01 i år orienterte oberts Eirik Guldvog om at flybasen skal bemannast opp frå dåverande 27 til 550 tilsette ved basen. Både F 35 og P-8 flya skal vere innfasa i løpet av første fireårsperiode av langtidsplanen. Gitt at ein i perioden 2020-2024 berre skal oppbemanne totalt med 500 i forsvaret; når vil ein har oppbemannna flybasen ved Evenes?

Svar:

Prop. 151 S (2015-2016) la til grunn at Evenes flystasjon skulle være fullt bemannet i løpet av 2025. I ny langtidsplan er det lagt opp til noe mer personell på Evenes flystasjon utover det som ligger til grunn for forrige plan. En stor andel av personellet vil overføres fra Andøya. I tillegg vil personell fra Ørland flystasjon til enhver tid tjenestegjøre på Evenes i forbindelse med kampflyberedskapen på den framskutte operasjonsbasen for F-35.

53. I eit møte med Kystjegerkommandoen 13.01 i år vart det frå sjef Sjøforsvaret Stenstønes sagt at tal besetningar på korvettane bør opp frå fem til seks. Ligg det noko styrking av tal besetningar på korvettane inne i langtidsplanen?

Svar:

Regjeringen foreslår i langtidsplanen å styrke bemanningen og antallet besetninger i Sjøforsvaret. Det er ikke gitt spesifikke føringer om å øke antall besetninger på korvettene, men forsvarssjefen kan i implementeringen av den nye langtidsplanen prioritere nye årsverk innenfor eget ansvarsområde. Skjold klasse kystkorvetter planlegges oppgradert i perioden 2022-2023 for nødvendig levetidsforlengelse, og planlegges driftet frem mot 2030.

54. Kor mykje skal Cyberforsvaret styrkjast med i langtidsplanperioden på hhv personell og investeringar, og når skal i så fall denne veksten fasast inn?

Svar:

Cyberforsvaret skal effektivisere sin virksomhet og videreføre arbeidet med å innrette egen bemanning mot oppgaver innenfor sitt ansvarsområde som kun Forsvaret kan løse. Det planlegges en gradvis styrking av bemanningen i Cyberforsvaret frem til 2028. Prioriterte områder for styrking av bemanningen er cybersikkerhetscenter og understøttelse av operasjoner hjemme og ute. Cyberforsvaret skal intensivere det strategiske samarbeidet med NATO, allierte, næringslivet og andre statlige virksomheter for å styrke forsvarssektorens evne til å utnytte moderne teknologiske løsninger. Det planlegges med en økning i avsetninger til informasjons- og kommunikasjonsteknologi i forsvarssektoren de nærmeste årene. I langtidsplanen er det forutsatt økninger innenfor alle innsatsfaktorer. Hvordan den endelige fordelingen mellom personell, drift og investering innrettes avhenger av hvordan tiltakene i detalj gjennomføres.

55. Planen beskriv eit sterkt behov for relevant infrastruktur for allierte forsterkingar, kva er rolla til Andøya flystasjon i denne langtidsplanen?

Svar:

Regjeringen har i forslag til ny langtidsplan, Prop. 62S (2019-2020) foreslått å prioritere noen midler til strengt nødvendig vedlikehold av kritisk infrastruktur på Andøya etter at basen er lagt ned for bedre å kunne understøtte og motta allierte luftstyrker. Prioriteringen av hvilken infrastruktur som skal vedlikeholdes må gjøres av Forsvaret i dialog med Forsvarsbygg. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for etterbruk av fasiliteter på Andøya flystasjon, ny langtidsplan endrer ikke på dette.

I beredskapssammenheng vil Forsvaret trekke på samfunnets samlede ressurser innenfor rammen av totalforsvaret. Dette innebærer også planer for bruk av lufthavner som Forsvaret ikke bruker til daglig. Dette har vært en del av norsk forsvarsplanlegging i mange tiår.

56. Då inneverande langtidsplan vart vedtatt skulle areala i Bodø og på Andøya frigjevast til lokal næringsutvikling. Kor mykje av areala i hhv Bodø og Andøya vil bli frigitt?

Svar:

I revidert nasjonalbudsjett 2019 fremgår det at Regjeringen legger opp til at Andøya og Bodø vil ha beredskapsroller i Forsvarets fremtidige evne til å motta allierte forsterkningsstyrker. Dette skal søkes kombinert med offentlig virksomhet, flyplassdrift og annen kommersiell næringsvirksomhet på en hensiktsmessig måte. Forsvarets behov for infrastruktur for alliert mottak skal ikke hindre byutviklingen i Bodø, men søkes ivaretatt ved dialog mellom alle berørte aktører. Når det gjelder Bodø, er planleggingen knyttet til ny by, ny flyplass-prosjektet godt i gang, og Forsvarsdepartementet har vært tydelig på at Forsvarets behov ikke skal stå i veien for byutviklingen i Bodø. I tillegg er det etablert en helhetlig eiendomsstrategi for Forsvarets områder som avvikles på Andøya flystasjon. Dette arbeidet ble gjort i tett dialog med Andøy kommune.

57. I langtidsplanen står det at ein skal halde ved like kritisk infrastruktur ved flybasen på Andøya for å vere klare til å ta mot allierte styrkar. Kva er definert som kritisk infrastruktur og kva er den årlege kostnaden ved å halde flybasen klar til ei kvar tid?

Svar:

Vedtaket om å legge ned Andøya ligger fast. Regjeringen har i forslag til ny langtidsplan, Prop. 62S (2019-2020) foreslått å prioritere noen midler til strengt nødvendig vedlikehold av kritisk infrastruktur på Andøya etter at basen er lagt ned for bedre å kunne understøtte og motta allierte forsterkningsstyrker. Prioriteringen av hvilken infrastruktur som skal vedlikeholdes gjøres av Forsvaret i dialog med Forsvarsbygg.

Ved Stortingets behandling av Prop. 151 S (2015-2016) ble det lagt til grunn at Andøya flyplass opprettholdes også etter 2020, med en rullebanelengde som gjør det mulig for Andøya Test Center å basere sin drift på at store fly fortsatt kan lande på Andøya.

Det er hensiktsmessig at flyplassdriften på Andøya overføres Avinor på egnet tidspunkt etter dialog med Samferdselsdepartementet og Avinor.

I beredskapssammenheng vil Forsvaret trekke på samfunnets samlede ressurser innenfor rammen av totalforsvaret. Dette innebærer også planer for bruk av lufthavner som Forsvaret ikke bruker til daglig. Dette har vært en del av norsk forsvarsplanlegging i mange tiår.

58. Kva er berekna kostnad for å drifte dei 14 NH-90 helikoptera pr år når dei er fullt innfasa?

Svar:

Forsvaret har pågående utfordringer med driftssettingen av NH90 helikoptrene. Kostnadsanslaget knyttet til full drift av helikoptrene inneholder derfor fortsatt en del usikkerhet. Ut fra någjeldende beregningsgrunnlag og forutsetninger anslås det at driften av NH90 helikoptrene vil utgjøre om lag 700 mill. kroner årlig.

59. I FMR under alternativ D ligg det inne 18 helikopter til Hæren og FSK. Kor mange helikopter er dedikert FSK i den framlagde langtidsplanen og kva er kostnaden pr helikopter?

Svar:

I den fremlagte langtidsplanen er det lagt til grunn en erstatning av Bell 412 med en helikoptertype som skal være bedre tilpasset spesialstyrkenes behov. Regjeringen vil videreføre kraftsamlingen av de taktiske helikopterressursene til spesialstyrkene. Samtidig vil ressursen kunne omprioriteres til andre avdelinger ved behov. Kostnaden per helikopter er ikke fastlagt og vil være en vurdering som gjøres i anskaffelsesprosjektet hvor tid, kostnad og ytelse blir vurdert.

60. Når har regjeringa planlagt at dagens Bell 412 helikopter skal vere erstatta av nye helikopter?

Svar:

Regjeringen har planlagt at erstatningen av Bell 412 skal starte i 2024 og pågå frem mot 2030.

61. Har regjeringa vurdert å fordele helikoptera på FSK og Hæren?

Svar:

Regjeringen har vurdert fordeling av helikopter og prioriterer Bell 412 som en ressurs til Forsvarets spesialstyrker. Regjeringen følger opp Stortingets beslutning om en delt løsning med 15 Bell 412 helikoptre til Forsvarets spesialstyrker stasjonert på Rygge og tre Bell 412 helikoptre til støtte for Hæren stasjonert på Bardufoss. Det er nødvendig å samle helikopter og kompetansemiljøet for å gi spesialstyrkene støtte til særskilt krevende operasjoner. Dersom situasjonen tilsier det kan imidlertid Forsvaret i perioder omprioritere bruken av Forsvarets helikoptre til andre avdelinger eller til andre deler av landet. For å øke kapasiteten til å støtte

Forsvarets helikopterbehov er det inngått rammeavtale for innleie av sivile helikoptre som vil gi supplerende støtte til Forsvarets helikoptre.

Ut over dette ble helikopterberedskapen med Bell 412 til støtte for politiet på Bardufoss erstattet av sivile helikoptre innleid av Justis- og beredskapsdepartementet 1.mai 2020. Videre avsluttes ambulanseberedskapen i Kirkenes som Forsvaret har støttet med 15. juli 2020. Regjeringen har gjennom sivil innleie av helikoptre til politiet i Nord-Norge lagt til rette for at Bell 412 helikoptrene på Bardufoss kan fokusere på militære oppdrag. Dette vil bidra til å dekke Hærens behov.

62. Kvifor skal helikoptera dedikert FSK plasserast på Rygge, ein times flytur unna FSK sin base?

Svar:

Regjeringen prioriterer Bell 412 som en dedikert ressurs til Forsvarets spesialstyrker som består av Forsvarets spesialkommando med base på Rena, samt Marinejegerkommandoen med base på Haakonsværn i Bergen. På Rygge eksisterer det nødvendige vedlikeholds- og understøttelsesfasiliteter. Dette er ressurs- og kompetansekrevende funksjoner som drar veksler på øvrig luftoperativ aktivitet på Rygge. I tillegg er det nødvendig med et operativt kommando- og kontrollsenter slik at kontrollering og koordinering av luftrommet mot øvrige sivile og militære instanser gjøres på en forsvarlig måte. Med utgangspunkt i Rygge har Bell 412 miljøet økt evnen til å bistå politiet på Østlandet generelt og beredskapstroppen spesielt. Dette har vært etterlyst siden Gjørsv-kommisjonens rapport. Totalt bidrar dette til at Rygge er et meget godt utgangspunkt som base for Bell 412.

63. Kor mykje ekstra drivstoff er det rekna at forsvaret vil bruke for å fly helikoptera frå Rygge til FSK sin base i løpet av eit år?

Svar:

Det vises også til svar på spørsmål 62. Regjeringen prioriterer Bell 412 som en dedikert ressurs til Forsvarets spesialstyrker som består av Forsvarets spesialkommando (FSK) med base på Rena samt Marinejegerkommandoen (MJK) med base på Haakonsværn i Bergen. Bell 412 miljøet på Rygge støtter trening, beredskap og operasjoner til både FSK og MJK i hele landet. Bell helikoptrene på Rygge står også på beredskap for Politiet, og trener jevnlig med beredskapstroppen. Drivstoff for strekningen mellom Rygge og FSKs base på Rena vektlegges derfor ikke i vurderingen av base fordi Bell 412 ikke primært flyr denne strekningen. I tillegg har Bell 412 miljøet behov for betydelig egentrening for å være i stand til å gi spesialstyrkene støtte til særskilt krevende operasjoner. På Rygge eksisterer det nødvendige vedlikeholds- og understøttelsesfasiliteter. Dette er ressurs- og kompetansekrevende funksjoner som drar veksler på øvrig luftoperativ aktivitet på Rygge. I tillegg er det nødvendig med et operativt kommando- og kontrollsenter slik at kontrollering og koordinering av luftrommet mot øvrige sivile og militære instanser gjøres på en forsvarlig måte.

64. Kva er dei tre viktigaste årsakene til at Luftforsvarets trenings- og sertifiseringssenter skal vidareførast på Rygge heller enn å samlokalisert som ein del av Luftforsvarets skulesenter på Værnes?

Svar:

Aktiviteten og oppdraget til Luftforsvarets trenings- og sertifiseringssenter (LFTS) har endret seg med utviklingen og moderniseringen av Luftforsvaret. Mange av de tidlige skoleoppdragene er bortfalt og innlemmet i internasjonale samarbeid. Endringen i aktiviteter og oppdrag gjør at virksomheten nå blant annet er innrettet mot sertifisering av enkeltpersoner hvor LFTS i stor grad samarbeider med andre deler av Forsvarets fagmiljø på Østlandet. Synergiene innad i Luftforsvaret er i størst grad knyttet til andre avdelinger på Rygge.

65. Kor mange tilsette hadde Luftforsvarsbase Rygge i 2013, kor mange tilsette i dag og kva er planlagt utvida i løpet av dei første fire og åtte åra i langtidsplanen?

Svar:

Ved Luftforsvarets base Rygge var det i 2013 om lag 600 ansatte. Antallet er omlag det samme i dag og inkluderer ansatte i HV 01, Cyberforsvaret, 134 Luftving og Luftforsvarets ledelse. I den nye langtidsplanen er det lagt opp til noen flere ansatte, vernepliktige mannskaper og reservister for å styrke Luftforsvarets ledelse, baseforsvar og den operative driften på flystasjonen. Forsvarssjefen vil i det videre arbeidet med implementeringen av langtidsplanen detaljere bemanningsøkningene ytterligere innenfor prioriteringene som regjeringen har satt.

66. Kva er kostnadsoverslaget for anskaffinga av stridsvogner til Hæren?

Svar:

Regjeringen styrker Hæren for økt kampkraft, høyere reaksjonsevne og en mer robust struktur med økt utholdenhet. Brigade Nord videreutvikles med fire stående mekaniserte bataljoner med tilhørende taktiske og logistiske støtteavdelinger, hovedsakelig lokalisert i Indre Troms. Dette vil opprettholde en avskrekkende evne med en brigade med god strids- og manøverevne som er klar på kort varsel. Kampkraften økes ved innføringen av moderne stridsvogner, kampluftvern, langtreggende presisjonsild, forbedret sensor kapasitet og ulike beskyttelsessystemer.

Kostnaden knyttet til stridsvognanskaffelsen er ikke endelig fastlagt og vil være en vurdering som gjøres i anskaffelsesprosjektet hvor tid, kostnad og ytelse blir vurdert. Det er i planforutsetningene samlet sett lagt til grunn om lag 13 mrd. kroner i materiellanskaffelsen knyttet til stridsvogner.

67. Hærens styrkebidrag må kunne operere under alliert leiing, inngå i større allierte forbund og kunne leie tildelte utanlandske avdelingar og einheitlar, heiter det i framlegg til langtidsplan. Då er det er ein fordel at den norske hæren er oppsett lik våre allierte sine brigadar. Kor mange av våre allierte i NATO opererer med hærstyrkar/brigadar utan

dedikert helikopterstøtte, og innfrir ein brigade utan helikopterstøtte NATO sine krav til ein fullverdig brigade?

Svar:

For å tilrettelegge for rask forsterkning ved behov er det operative samarbeidet med våre allierte i NATO av stor betydning, også i fredstid. Hærvadlinger opererer under alliert ledelse og inngår i større utenlandske enheter både i NATO-operasjoner som Enhanced Forward Presence i Litauen og under øving og trening med nære allierte i Norge og utlandet. I forbindelse med større flernasjonale øvelser som Trident Juncture 18 og Cold Response 20, leder styrkebidrag fra Hæren utenlandske avdelinger og enheter. Dette kompletterer NATO-samarbeidet og gir økt samlet alliert forsvarsevne.

Organisering av helikopterkapasiteten varierer blant våre NATO-allierte og avhenger av hvilke typer brigader de har. Noen allierte nasjoner har integrerte helikoptre i sin hærstruktur, ofte omtalt som «Army aviation», men de aller fleste har organisert sine helikoptre for å kunne fylle flere funksjonsområder etter behov. Brigade Nord uten helikopterkapasitet i sin struktur innfrir NATOs krav til en fullverdig brigade.

68. I debatt på NRK etter framlegging av LTP hevda statsråden at alt som no vert bygd på Evenes i høve ny base for P-8 overvåkingsfly også ville måtte byggjast på Andøya flybase dersom den skulle oppretthaldast. Kan departementet setje opp ein tabell med dei ulike prosjekta på Evenes, samt tilsvarande bygg som ein måtte ha bygd på Andøya?

Svar:

Beslutningen om å samle kampflyene og de maritime overvåkingsflyene på Evenes er basert på råd og analyser av de forskjellige alternativenes levetidskostnader. Statsråden poengterte i Dagsnytt 18 at det også ville vært nødvendig å gjøre byggetiltak på Andøya dersom de nye maritime patruljeflyene skulle vært permanent plassert der. Den eksisterende bygningsmassen og infrastrukturen på Andøya og Evenes er forskjellig i kapasitet, alder og tilstandsgrad. Disse faktorene avgjør hvilke nye byggetiltak, oppgraderinger eller tilpasninger en må gjennomføre for de maritime patruljeflyene.

I Prop. 60 S (2018-2019) er det beskrevet hvilke dedikerte fasiliteter som etableres på Evenes for de maritime patruljeflyene. Ved Evenes ble det i konseptvalgutredningen i 2018 vurdert som mest kostnadseffektivt å etablere helt nye fasiliteter for de nye maritime patruljeflyene P-8A Poseidon. Videre er det i beslutningsunderlaget for prosjekt 2047 – videreføring av MPA- og ISR-kapasitet beskrevet hva som måtte gjøres av tiltak på hhv. Evenes og Andøya ved en anskaffelse av nye kapasiteter for maritim overvåking. I tillegg vil det for begge basene være ulike behov for å oppgradere og tilpasse flystasjonenes ulike basestøtte- og baseforsvarsfunksjoner. Dette være seg forlegninger, messer, drivstoffanlegg, ammunisjonsanlegg osv. Tabellen nedenfor viser en oversikt over behovene knyttet til selve flyene, og ikke basene som helhet.

Evenes Flystasjon	Andøya flystasjon
Etablering av en ny hangar med plass til tre P-8A, hvorav to er forbeholdt vedlikehold og en har muligheter for vask.	Omfatter oppgradering og tilpasning av Hangar G og Hangar H for to P-8A. Den tredje hangarposisjonen må etableres enten ved å forlenge hangar G eller ved å bygge en ny frittstående hangar.
Nytt skvadronsbygg for 333-skvadron for understøttelse av P-8A	Eksisterende skvadronsbygg dekker kun 50% av behovet. Eksisterende skvadronsbygg vil trenge oppgradering og tilpasning for å møte kravene som følger P-8A. Videre må eksisterende bygg på et gitt tidspunkt gjennom en større rehabilitering. Resten av behovet må dekkes gjennom nybygg.
Nye fasiliteter for vedlikeholdspersonellet, verksted- og lagerfunksjoner	Eksisterende fasiliteter må oppgraderes og tilpasses P-8A. Disse fasilitetene må på et gitt tidspunkt gjennom en større rehabilitering.
Nye operative flater/oppstillingsplasser for P-8A	Gjenbruk
Nytt spyleanlegg (Bird-bath)	Nytt spyleanlegg (Bird-bath)

Tabellen viser at det også ville vært nødvendig å gjøre investeringer på Andøya ved en permanent tilstedeværelse av en nasjonal P-8-kapasitet. Dette ville kommet i tillegg til den årlige merkostnaden på om lag 200 millioner kroner for å ha en ekstra base i drift, penger som kommer bedre til nytte om de benyttes på andre operative kapasiteter i Forsvaret.

Når Evenes kommer best ut som basevalg, skyldes det først og fremst at driftskostnadene for dette alternativet er vesentlig lavere enn ved en delt løsning med kampflyene på Evenes og de maritime patruljeflyene på Andøya. Stortingets vedtak om å samle aktiviteten på Evenes gir derfor Forsvaret best operativ evne til lavest kostnad.

69. Når skal korvettene i Skjold-klassen oppgraderast og kva er kostnadsoverslaget for dette arbeidet?

Svar:

Endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen og behovet for å opprettholde maritim kapasitet gjør at Skjold-klassen videreføres frem mot 2030. Skjold klasse kystkorvetter planlegges oppgradert for om lag 500 mill. kroner i perioden 2022-2023 for nødvendig levetidsforlengelse.

70. Fregattane i Nansen-klassen skal få midtlivsoppgradering. Dei vart bygd i perioden 2003-2010 og skal i følge den framlagde meldinga fasast ut i løpet av ti år. Det betyr at fregattane har passert halve levetida og at oppgradering må skje no. Når skal fregattane i Nansen-klassen få midtlivsoppgradering og kva er kostnadsoverslaget for dette arbeidet?

Svar:

Nansen klassen fregatter ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 207 (1998–1999) til St.prp. nr. 65 (1998–1999). Fregattene spiller en nøkkelrolle for å kunne løse Forsvarets oppgaver i fred, krise og krig. Fregattene skal kunne avskrekke og bekjempe undervannsbåter, men har også ha en evne til forsvar mot andre fartøyer og fly.

Nansen klassen fregatter planlegges modernisert og oppgradert teknisk og operativt for om lag 10 mrd. kroner i perioden 2024-2029. Fregattene planlegges videreført til de erstattes av nye kapasiteter.

71. For å kompensere for tapet av fregatten Helge Ingstad skal ein auke bemanninga på eksisterande fregattar med fleire skift. Kor mange nye tilsette vil ein trenge til dette og kva er kostnadsoverslaget?

Svar:

Tapet av KNM Helge Ingstad reduserte den operative kapasiteten i Forsvaret. For å redusere de operative konsekvensene av forliset til KNM Helge Ingstad vil regjeringen blant annet gjenskaffe tapte våpen- og reservedelsbeholdninger. Bemanningen på de resterende fartøyene i Marinen styrkes for å opprettholde seilingskapasiteten. Skjold-klassen korvetter er tidligere besluttet utfaset fra 2025. For at Sjøforsvaret skal opprettholde tilstrekkelig maritim kapasitet vil regjeringen videreføre Skjold-klassen frem mot 2030. Regjeringen vil starte planleggingen av ny fartøystruktur som skal ivareta vedvarende operativ evne etter at dagens overflatefartøyer når slutten av levetiden. Arbeidet med å avklare den endelige innretningen av fartøystrukturen startes tidlig i langtidspanperioden og ses i sammenheng med den helhetlige strukturutviklingen og planene for utfasing av Skjold-klassen og deretter Nansen klassen.

Dagens fem besetninger på de fire fregattene planlegges videreført frem til 2026 for å opprettholde antallet seilingsdøgn. Deretter legges det opp til å øke bemanningen til seks besetninger. Kostnaden til denne besetningen er anslått til om lag 100 millioner kroner i året.

72. Når reknar regjeringa at dei ikkje-helikopterberande fartøya til kystforsvaret når si levetid, og kva fartøy er «standardiserte fartøy», som skal koma til erstatning for dagens fartøy?

Svar:

Sjøforsvarets ikke-helikopterbærende fartøy består av fartøysklassene Nornen-klassen (fem fartøy), Barentshav-klasse (tre fartøy), Boa-klassen (to fartøy) og KV Harstad. Av disse fartøyene er det kun Nornen-klassen og KV Harstad som er eid av Forsvaret. Resten av fartøyene er leid av sivile redere. Når disse leiekontraktene utløper omkring 2024 er det planlagt at disse fartøyene i størst mulig grad erstattes av nye «standardiserte fartøy». Standardiserte fartøy innebærer at fartøyene har samme utrustning og er at samme fartøysklasse, noe som vil kunne medfører reduserte drifts- og vedlikeholdskostnader.

Det er ennå ikke valgt noen løsning for hva som er «standardiserte fartøy». Det vil bli gjennomført en utredning for å avklare behov og utarbeide forslag til standardisert fartøysklasse.

Nornen klassen videreføres til antatt levetid ca. 2037. Det planlegges med en midtlivsoppdatering av fartøyene og anskaffelse av nye fartøy før de gamle utfases slik at leveranse kan opprettholdes.

KV Harstad videreføres inntil antatt levetid ca. 2035. Det er planlagt en midtlivsoppdatering av KV Harstad samt å erstatte fartøyet i perioden 2032-2034.

73. Kva vil vera fordelar og ulemper ved å leige fartøy til kystvakta heller enn at forsvaret skal investere i desse?

Svar:

Det planlegges en gradvis overgang til en standardisert klasse fartøy til erstatning for flere av Kystvaktens fartøy. Kystvakten har både innleide fartøy og fartøy som er anskaffet og eies av staten i dagens struktur. Det er fordeler og ulemper med begge alternativene avhengig av type operasjon og forutsigbarhet i driftsprofil. Før en beslutning om overgang til nye standardiserte fartøyer skal det gjennomføres en utredning som skal besvare spørsmål knyttet til fordeler og ulemper ved å leie sammenlignet med å investere i nye fartøyer. Helt overordnet kan fordeler ved å leie være at kystvaktleveransen kontraktfestes ved at det inngås prestasjonsbasert avtale med leverandør basert på planlagte seilings- og driftsmønstre for Kystvaktens fartøyer. På den måten kan investeringskostnadene bli lavere og Forsvaret kan fokusere på kjerneoppgavene til Kystvakten. En ulempe ved en slik løsning er manglende fleksibilitet ettersom det må inngås langsiktige kontrakter og driftsmidler dermed blir bundet opp over lang tid, selv om behovet til Kystvakten endrer seg og det er behov for å justere planlagt seilings- og driftsmønstre for de aktuelle fartøyene. Før valg av ny standardisert klasse skal det derfor gjøres en utredning hvor disse forholdene vurderes. Beslutningen om fartøyene skal eies eller leies vil bli tatt basert på resultatet av utredningen.

74. Når skal fregattane i Nansen-klassen bemannast opp med fleire skift?

Svar:

Dagens ordning med fem besetninger på de fire fregattene planlegges videreført frem til 2026. Deretter legges det opp til å øke bemanningen til seks besetninger.

75. Langtrekkende presisjonsvåpen som kan nå hele Norges territorium utfordrer varslingsstidene» står å lese i Langtidsplanen. Kva er grunngevinga for at regjeringa skyv moderne luftvern som kan møte desse nye trugsmåla så langt ut i tid?

Svar:

Langtrekkende presisjonsvåpen er en av mange trusler som utfordrer nasjonen. I arbeidet med langtidsplanen er det gjort helhetlige vurderinger av trusselbildet og ulike tiltak for å styrke den operative evnen. I trusselvurderingene er kryssermissiler i dag vurdert å utgjøre den mest

krevende luftrusselen mot Norge. Regjeringen har derfor prioritert en tidlig oppgradering og modernisering av luftvernsystemet NASAMS og økt beredskap for luftvernet med kort og middels rekkevidde. Sammen med en styrket bemanning i base- og luftvernsavdelingene vil dette vesentlig styrke evnen til å oppdage og skyte ned innkommende missiler. Regjeringen vil som en del av den kontinuerlige langtidsplanleggingen fortsette arbeidet for å ytterligere øke evnen til luftvern mot flystasjoner, mottaksområder og annen viktig infrastruktur. Som del av dette planlegges det på lengre sikt å innføre langtrekkende luftvernsystemer.

76. Kva er kostnaden for innkjøp av luftvern som kan møte langtrekkande presisjonsvåpen ved Ørland flystasjon?

Svar:

Kryssermissiler utgjør i dag den mest krevende luftrusselen for Norge. Luftvern er et sentralt element i beskyttelsen mot luftangrep fra langtrekkende presisjonsvåpen i form av kryssermissiler. Regjeringen prioriterer en oppgradering av luftvernsystemet NASAMS og videreutvikler dette med blant annet moderne sensorer, flere utskytningsramper og innføring av et nytt missil med kortere rekkevidde. Regjeringen vil fortsette arbeidet for å øke evnen til beskyttelse mot langtrekkende presisjonsvåpen. Som del av denne vurderingen planlegges det på lengre sikt å innføre langtrekkende luftvernsystemer. Kostnaden knyttet til anskaffelse av langtrekkende luftvernsystem er ikke fastlagt og vil være en vurdering som gjøres i anskaffelsesprosjektet hvor antall, tid, kostnad og ytelse blir vurdert. Basert på kunnskap om referansesystemer vil dette være en anslått kostnad på om lag 20 mrd. kroner.

77. Meiner regjeringa at dei folkerike områda i Sør-Noreg har tilstrekkeleg vern mot eventuelle åtak frå langtrekkande presisjonsvåpen?

Svar:

Regjeringen vil fortsette arbeidet for å øke evnen til beskyttelse mot langtrekkende presisjonsvåpen, og det vil i kommende planperiode vurderes hvordan en balanse mellom aktive og passive tiltak ytterligere kan øke evnen til beskyttelse mot missiltrusselen. Behovet for langtrekkende luftvern skal ses i sammenheng med behovet for en kapasitet mot korttrekkende ballistiske missiler. Som del av denne vurderingen planlegges det på lengre sikt å innføre langtrekkende luftvernsystemer som vil øke evnen til å beskytte kritisk infrastruktur, strategiske kapasiteter og potensielt også befolkningssentra mot missiltrusselen. Det er imidlertid slik at selv om trusselen fra langtrekkende presisjonsvåpen gjelder hele landet er det av avgjørende betydning for Norges forsvarsevne at strategiske kapasiteter som F-35 og P8 ikke står ubeskyttet. Kryssermissiler utgjør i dag den mest krevende luftrusselen for Norge. Luftvern er et sentralt element i beskyttelsen mot luftangrep fra langtrekkende presisjonsvåpen i form av kryssermissiler. Regjeringen vil derfor bedre evnen til luftvern og baseforsvar for å styrke beskyttelsen av Luftforsvarets flystasjoner, mottaksområder for allierte og annen viktig infrastruktur. Regjeringen vil prioritere en oppgradering av luftvernsystemet NASAMS og videreutvikle dette med blant annet moderne sensorer, flere utskytningsramper og innføring av et nytt missil med kortere rekkevidde. Sammen med styrket bemanning vil dette vesentlig styrke evnen til å oppdage og skyte ned innkommende missiler. Selv med regjeringens satsing på aktivt forsvar i form av luftvern vil det finnes risiko

fra missiltrusler som må håndteres i form av passive tiltak som f.eks. varsling mot angrep og dekningsrom.

78. Totalforsvaret er løfta fram som ein av tre område som bidreg til å oppnå måla i langtidsplanen saman med forsvarets operative evne og sikkerhetsfellesskapen med Nato og andre nære allierte. Kvifor er ikkje totalforsvaret tydelegare definert i meldinga, og korleis vil Forsvaret konkret vidareføre arbeidet når Totalforsvarsprogrammet går ut i 2020?

Svar:

Totalforsvaret har i denne langtidsplanen fått en sentral plass i eget kapittel (kapittel 7), og er også omtalt blant annet i kapitlene 2.4, og 2.6 (oppgave 9). Langtidsplanen legger til grunn den samme defineringen av totalforsvaret som Stortinget har sluttet seg til gjennom behandlingen av de siste langtidsplanene for forsvarssektoren og samfunnssikkerhetsmeldingene. Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet har også gitt ut en egen 100 siders publikasjon som beskriver ordninger og mekanismer i totalforsvaret (Støtte og samarbeid, 2018).

I denne langtidsplanen ses totalforsvaret i større grad enn tidligere i sammenheng med behovet for økt sivil-militært samarbeid i møte med et sammensatt trusselbilde. Dette innebærer blant annet at problemstillinger knyttet til forebyggende sikkerhet og sammensatte trusler på tvers av sektorer må ses i et helhetlig totalforsvarsperspektiv.

Totalforsvarsprogrammet blir ledet av Justis- og beredskapsdepartementet, og omfatter videreutviklingen av det sivil-militære samarbeidet og styrking av motstandsdyktigheten i samfunnskritiske funksjoner på sivil side. Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet og andre berørte departementer vil på egnet måte videreføre relevante deler av arbeidet for kontinuerlig å videreutvikle totalforsvaret og øke motstandsdyktigheten i sentrale samfunnsfunksjoner, også etter programmet avsluttes i 2020. Forsvaret vil være en sentral bidragsyter til dette arbeidet. Videreføringen av arbeidet på sivil side vil bli omtalt i den kommende samfunnssikkerhetsmeldingen. Totalforsvarsprogrammet favner over en rekke samfunnssektorer. Samtidig må det gjøres oppmerksom på at det også gjennomføres et løpende arbeid med å videreutvikle totalforsvaret som ikke er direkte forankret i dette programmet. I langtidsplanens kapittel 7 skisseres flere tiltak for Forsvarets videre utvikling av totalforsvaret.

Forsvaret vil forbedre beskyttelsen av sine verdier som del av oppfølgingen av sikkerhetslovens bestemmelser om å sikre grunnleggende nasjonale funksjoner. Samarbeidet med sivile myndigheter om håndtering av sammensatte trusler vil bli fulgt opp ved å forbedre evnen til situasjonsforståelse og håndtering av trusler i det digitale rom. Forsvarets behov for sivil støtte skal ytterligere identifiseres, og ivaretas i løpende arbeid med beredskapsplaner, herunder også forhåndsrekvirering av sivile ressurser. Det skal fokuseres mer på å inkludere næringslivet i Forsvarets forsyningssikkerhet. Det skal arbeides videre med å sikre at folkerettslige prinsipper ivaretas ved sivil understøttelse av Forsvaret. Støtten til Forsvaret skal videreutvikles gjennom øvelser. Det skal vurderes et tverrfaglig totalforsvarsråd for koordinering på krigsskueplass. Relevante forskrifter skal gjennomgås.

Forsvarets bistand til politiet og andre sivile myndigheter videreutvikles, blant annet gjennom øvelser. Det skal særlig ses nærmere på bedre sivil-militær ressursutnyttelse, blant annet ved materiellanskaffelser, innenfor smale fagområder. Viktige områder for videreutvikling av Forsvarets støtte til samfunnssikkerheten er spesialstyrkene i terrorberedskapen, vern mot masseødeleggelsesmidler, eksplosivrydding og medisinsk luftevakuering. Det arbeides med en egen forskrift om Forsvarets bistand til andre sivile beredskapsaktører enn politiet. Det sivil-militære samarbeidet innen forskning og utvikling videreføres.

79. FOH skal styrkjast med mannskap fram mot 2025, kor mange (inkludert varsla styrking av nasjonalt landoperasjonssenter og nasjonalt sjøoperasjonssenter?)

Svar:

Regjeringen vektlegger en videre utvikling av de operative ledelsesfunksjonene. Dette vil bedre kommando- og kontrollkapasiteten i forsvarssektoren, og også bidra til å styrke samarbeidet med allierte styrker og øvrige nasjonale kapasiteter.

Den operative ledelsestrukturen i Forsvaret planlegges styrket med personell for å styrke evnen til blant annet strategisk kommunikasjon, elektronisk krigføring, metodisk målbekjempelse, informasjonsoperasjoner og evne til å motta allierte styrker og koordinere nasjonale kriser. Forsvarets operative hovedkvarter, nasjonalt luftoperasjonssenter, nasjonalt landoperasjonssenter, territorielt operasjonssenter, nasjonalt sjøoperasjonssenter, Cyberforsvarets operasjonssenter, nasjonalt spesialoperasjonssenter og nasjonal logistikkoperasjonssenter vil styrkes med i overkant av 100 ansatte i de kommende årene.

80. Grensevakta ved Garnisonen i Sør-Varanger skal vidareutviklast for å styrke eigen kampkraft. Kva betyr det konkret, når er styrkinga planlagt og kva vil det koste?

Svar:

Styrkingen av Grensevakten innebærer å ferdigstille etableringen av Jegerkompaniet slik at de når full operativ kapasitet innen 2022. I tillegg omorganiseres dagens stabskompani til et kampstøttekompani frem mot 2024 for å øke avdelingens evne til å gjennomføre selvstendige stridsoperasjoner. I kampstøttekompaniet inngår kapasiteter som logistikk, samband, sanitet, sensorer, bærbare luftvernssystemer samt evne til panserbekjempelse. Dette gjør at Grensevakten tilføres kampkraft og understøttelse bedre tilpasset avdelingens rolle i Finnmark landforsvar.

Regjeringen styrker Finnmark landforsvar, inkludert Grensevakten, med økt bemanning i planperioden. Den planlagte videreutviklingen for å styrke kampkraften medfører investeringer i nytt materiell som er inkludert i prosjektporteføljen til Hæren, eksempelvis nye panserbekjempelsesvåpen og bærbare luftvernssystem. I tillegg kommer investeringer i materiellprosjekter til Hæren innen eksempelvis lette terrengkjøretøy, håndvåpen og personlig bæreutrustning hvor manøveravdelinger inkludert Grensevakten blir prioritert. Videreutvikling av Grensevakten krever også utvikling og tilpassing av infrastruktur (garasjering, depot, forlegning og kontor), som er planlagt i perioden 2020-2021. Tiltak for å utvikle Grensevakten ligger inne både i Prop 151 S og i denne langtidsplanen, flere av disse

tiltakene er allerede under implementering. Ytterligere investeringstiltak i denne planen knyttet til styrkingen av Grensevakten er på om lag 80 millioner kroner.

81. Kor mykje vil det koste å utvide Heimevernet til 50 000 personell?

Svar:

Estimert økning i årlige driftsutgifter dersom Heimevernets struktur skulle øke med 10 000 soldater vil utgjøre omlag 88 mill. kroner (2020-kroner). I et 20-årsperspektiv vil dette utgjøre omlag 1,8 mrd. kroner 2020-kroner. Forutsetninger for estimatet er at økningen gjøres i områdestrukturen og at det ikke tilføres materiell ut over personlig utrustning, våpen og ammunisjon. En økning på 10 000 soldater ville resultert i en betydelig strukturøkning i Heimevernet som ville ført til merutgifter for nødvendig styrking av faste årsverk, økte driftsutgifter ved implementering av ny godtgjøringsmodell og økte investeringsutgifter knyttet til eiendom, bygg og anlegg. Det er ikke gjort en beregning av disse ytterligere utgiftene. Tilsvarende er det ikke gjort en vurdering av om dagens system for styrkeproduksjon vil kunne håndtere en slik økning på kort sikt.

82. Kvifor er rekruttutdanninga sentralisert til Elverum

Svar:

For å etablere fasiliteter til å dekke rekruttutdanning slik regjeringen legger opp til med fire innrykk i året, er Terningmoen helhetlig vurdert som det beste alternativet av flere grunner.

Terningmoen har god infrastruktur og tilgjengelig kapasitet til videre utvikling, hvor investeringsbehovet i hovedsak vil være relatert til bygging av mannskapsforlegninger, utvidelse av messe og noen kontorer. Etableringen innenfor Østerdal Garnison gir stordriftsfordeler ved at eksempelvis sykestuen i Rena leir har tilstrekkelig kapasitet og fasiliteter som imøtekommer behovet fra rekruttskolen. Skyte- og øvingsfeltet på Terningmoen har i tillegg godt potensiale for å etablere nødvendige fasiliteter. Østerdal Garnison med Terningmoen og Rena leir vil med ny felles rekruttskole være et godt samlet utdanningsmiljø også i et langsiktig perspektiv.

Gardeskolen som i dag utdanner rekrutter for Hans Majestet Kongens Garde og fellesavdelinger, er allerede etablert på Terningmoen og planlegges overført rekruttskolen med ansatte og infrastruktur. Dette er både kostnadsbesparende og gir faglige synergier.

Terningmoen har nærhet til andre militære avdelinger som gir utvidede karrieremuligheter for militært personell innenfor samme geografiske område og Elverum gir gode jobb- og studiemuligheter for medfølgere.

Den sentrale plasseringen på Østlandet gjør at flere rekrutter har mulighet til å reise dit uten å måtte fly, noe som gjør at Forsvaret bruker mindre penger på reiseutgifter.

Forsvarssjefen anbefalte i det fagmilitære rådet Terningmoen som base for etableringen av en felles rekruttskole.

83. *Klima og topografi er svært ulik i Nord- Noreg og Sør-Noreg. Drevjamoen leir er godt utvikla til å huse rekruttutdanning. Har Drevjamoen leir vore vurdert som lokalsjon for rekruttskule, og kvifor er den i så fall ikkje tilrådd?*

Svar:

Drevjamoen leir har på lik linje med Forsvarets øvrige basestruktur vært vurdert som lokasjon for rekruttutdanningen. For å etablere fasiliteter til å dekke rekruttutdanning slik regjeringen legger opp til med fire innrykk i året, er Terningmoen helhetlig vurdert som det beste alternativet.

Drevjamoen leir med tilhørende skytefelt er i dag godt tilpasset HV sitt behov for utdanning, trening og øving. Leiren har imidlertid svært begrenset restkapasitet i de perioder hvor HV driver utdanning, trening og øving med sin struktur. Dette skaper et betydelig behov for videreutvikling og nyetablering av infrastruktur til en rekruttskole med rekrutter kontinuerlig inne til tjeneste. Behovet vil gjelde forlegninger, undervisningsfasiliteter, kontorer, velferd- og idrettsfasiliteter, bygg til materiell og sykestue. Drevjamoen har også et vedlikeholdsbehov som fører til stor kostnadsusikkerhet for utvikling av leiren.

En etablering av rekruttskole på Drevjamoen ville krevet mer i videreutvikling og nyetablering, samtidig som det ville vært dyrere å drifte grunnet behov for flere årsverk innen støttefunksjoner og større reiseutgifter. Det samme vil gjelde en delt løsning mellom Drevjamoen og en annen leir.

84. *Forsvarssjefen skriv i sin kommentar til den framlagde langtidsplanen at det er for ambisiøst og utfordrande å realisere ei effektivisering på 2 mrd dei neste fire åra. Kvar i dagens forsvar meiner regjeringa at det ligg best til rette for effektivisering?*

Svar:

I arbeidet med ny langtidsplan har regjeringen lagt til grunn at det skal arbeides strukturert med forbedring og effektivisering for å få mest mulig forsvarsevne ut av tildelte ressurser i hele forsvarssektoren. Det er FFI- rapporten: *Hvordan skape økonomisk handlingsrom i den nye langtidsplanen?* som ligger til grunn for arbeidet med forbedring og effektivisering i den kommende langtidsperioden. Rapporten omhandler de sentrale virksomhetsområdene i forsvarssektoren og beskriver en rekke tiltaksområder som skal kunne forbedre og effektivisere forsvarssektoren fremover. Rapporten peker på et spenn i potensialet for varig ressursfrigjøring fra 1,6 til 3 mrd. 2020- kroner innen utgangen av 2024 og presenterer også forbedringer i kvaliteten på sektorens leveranser innen flere av sektorens sentrale virksomhetsområder. De største potensialene er identifisert innen fortsatte forbedringer av driftsanskaffelser, mer effektiv utnyttelse av eiendommer, bygg og anlegg, bedre gjennomføring av materiellanskaffelser og tilrettelegging for drift, samt bedre utnyttelse av digitale verktøy.

85. *Forsvarssjefen sine kommentarar oppsummerer eit framtidig forsvar der bidrag til NATOs styrkestruktur og operasjonar kan oppretthaldast på dagens nivå, men kan gå på bekostning av den nasjonale beredskapen. Dette er i tråd med hans tidlegare uttalar gjennom*

FMR både i 2015 og 2019. Deler departementet Forsvarssjefen si uro og vil ein prioritere nasjonalt beredskap før deltaking i utanlandsoppdrag?

Svar:

Forsvarssjefen skriver i sin kommentar til regjeringens anbefaling om den videre utviklingen av Forsvaret: «Bidragene til NATOs styrkestruktur og operasjoner kan opprettholdes på dagens nivå, men vil kunne gå på bekostning av den nasjonale beredskapen.»

Et mer krevende og omskiftelig sikkerhetspolitisk landskap der endring kan og vil skje raskt, endrer rammebetingelsene for norsk sikkerhet. Det vil kreve mer av Norge å opprettholde innflytelse i våre nærområder og ivareta vår egen sikkerhet. Utviklingen av sikkerhetssituasjonen peker i retning av at Norge må ta mer ansvar i egne nærområder samtidig som vi blir mer avhengig av støtte og samarbeid med andre allierte hjemme og ute. Regjeringen har i denne langtidsplanen tydeliggjort forsvarskonseptet for forsvaret av Norge, som en balansering av nasjonal evne, kollektiv evne i NATO og bilateral støtte. Det er summen av denne innsatsen som utgjør vår sikkerhet og vårt forsvar.

Siden deltagelse i NATOs styrkestruktur og operasjoner henger så tett sammen med Forsvaret av Norge er det prinsipielt ikke noe motsetningsforhold mellom slik deltagelse og nasjonal beredskap da aktivitetene har samme formål. Det er likevel krevende avveininger som må til for å disponere militærmakt best mulig, også utover rene betraktninger om hva Norge rent kapasitetsmessig er i stand til. Bruk av Forsvarets ressurser forblir gjenstand for kontinuerlige prioriteringer ut fra helhetlige vurderinger om norsk sikkerhet og norske interesser.

86. Framlegg til langtidsplan beskriv eit ynskje om at Forsvarssjefen skal stå friare til å omdisponere midlar utan å involvere regjeringa eller stortinget. Kva meiner ein at ansvarsdelinga mellom stortinget og FSJ skal gå og korleis vil stortinget bli sett i stand til å følgje opp om vedtak vert sette i vert og midlane brukt etter intensjonen i vedtaka som er gjorde?

Svar:

Regjeringen vil foreslå endringer i budsjettkapittelstrukturen under Forsvarsdepartementet for å legge til rette for forenklet styring og effektiv ressursbruk. Det er lagt til grunn at et redusert antall budsjettkapitler, gjennom at den største delen av Forsvarets avdelinger samles under ett budsjettkapittel, ikke skal redusere eller svekke informasjon til Stortinget om de ulike formålene for Forsvarets avdelinger og heller ikke hvordan disse planlegges finansiert. En slik justering innebærer i stor grad samme tilnærming som for Politiets budsjettkapittelstruktur som er delt i to, hhv. kapittel 440 Politi- og lensmannsetaten og kapittel 442 Politihøgskolen. Forsvarsdepartementet legger således ikke opp til redusert informasjon om de avdelingene som vil inngå i et nytt budsjettkapittel 1730. En endring av budsjettkapittelstrukturen vil således ikke svekke Stortingets evne til å følge opp eller å gi føringer for forsvarsbudsjettet. Nødvendige tiltak for å gjennomføre Stortingets vedtak og forutsetninger vil bli ivarettatt i utøvelsen av etatsstyring i forsvarssektoren. Helhetlig, forutsigbar og langsiktig styring er av stor betydning for å oppnå ønskede effekter og nå de politisk fastsatte mål for forsvarssektoren. Innenfor disse rammer legger regjeringen vekt på å gi etatene i forsvarssektoren handlefrihet i oppdragsløsningen. En samling av større deler av Forsvarets avdelinger under et felles

budsjettkapittel vil styrke forsvarssjefens mulighet og evne til å raskere følge opp Stortingets og regjeringens føringer gjennom omdisponeringer mellom ulike formål. Uavhengig av budsjettkapittelstrukturen er regjeringen opptatt av at Stortinget fortsatt skal få informasjon på samme nivå som tidligere om hvordan bevilgningene til militære formål nyttes.

87. Dersom verdien av den norske krona vil halde seg på dagens nivå, kor store vert dei ekstra kostnadene for planlagde investeringar frå utlandet som skal fasast inn i perioden 2020-2024?

Svar:

Med utgangspunkt i valutakursene som ble lagt til grunn for saldert budsjett for 2020 har den norske kronen per mai 2020 svekket seg om lag 15 pst. Gitt planlagte investeringer i den nye langtidsplanen vil en vedvarende svekkelse som dette innebære en merutgift på om lag 11 mrd. kroner for perioden 2020–2024. Dette estimatet inneholder mye usikkerhet, og baserer seg blant annet på forutsetninger om utviklingen av valutaeksponeringen i forsvarssektoren for perioden, samt at dagens situasjon med en sterkt svekket norsk krone vedvarer.